

Geografie malé oblasti

SEZIMOVO ÚSTÍ

hodnocení katastrálního území města

zpracoval Martin Vácha
student Přírodovědecké fakulty UK v Praze

říjen-prosinec 2002
přepracovaná verze září 2004

ÚVOD

Cílem této předkládané studie byla snaha o co možná nejkomplexnější zhodnocení přírodních (fyzickogeografických) i společenských (socioekonomických) poměrů na území katastru města Sezimovo Ústí. Zprvu text vznikl jako semestrální práce v rámci předmětu geografie malé oblasti, postupně byl dále propracováván, aktualizován a recenzován. Autorovým záměrem bylo, aby celému textu porozuměl i informacechtivý zájemce nepohybující se přímo v oboru geografie a aby tak získal určitou představu o městě, ke kterému také pociťuje osobní vztah. Přes snahu o objektivnost lze zajisté s určitými názory polemizovat, to ovšem splní záměr autora, probudit nebo prohloubit zájem o prostor, ve kterém žijeme.

Korektury:

Autor děkuje všem recenzentům, kteří významnou měrou pomohli cennými radami a připomínkami ke zkvalitnění celé nebo některých částí studie.

Mgr. Václav Chochol (recenze historie Sezimova Ústí)

Petr Klíma (komplexní recenze se zaměřením na životní prostředí)

Doc. RNDr. Hana Kühnlová (komplexní recenze, metodické vedení)

Mgr. Rostislav Radimecký (komplexní recenze, autor prvotního geografického přehledu)

Jan Šmejkal (recenze historie Sezimova Ústí)

Dále bych rád poděkoval paracovníkům MěÚ v Sezimově Ústí, kteří mi ochotně poskytli požadované informace (jmenovitě Martin Klíma, Věra Šimandlová, Jan Novotný, Ing. Dagmar Svobodná).

1. Sezimovo Ústí - původ názvu, historie města, kulturní památky

Původní osada u ústí Kozského potoka do Lužnice (odtud jméno Ústí) se poprvé písemně připomíná r. 1262 (de Auzt), kdy zde již stál klášter dominikánského řádu. To svědčí o existenci osídlení již před tímto datem, o ní však není dochovaných informací. Brzy po r. 1268, když zpustlo blízké Hradiště (tj. pozdější Nový Tábor), byla osada povýšena na město. Zbohatlo nejen z výnosů zlatých rýžovišť a z dolů na stříbrnou rudu, o jejichž existenci máme zprávy z 13. (r. 1272) a poté z 14. století (r. 1345), ale také díky výhodné poloze na obchodní stezce - v místech vhodných k překročení řeky. Dalšími prosperujícími činnostmi bylo kromě obchodu se solí soukenictví a hrncířství. Podle rodu Sezemů (staročesky sezěmbcb znamenalo „tuzemec, člověk zdejší“), vzešlých z rodu Vítkovců, pánů s erbem pětilisté růže, kteří zde sídlili od poč. 14. století (1322 Sezema de Vsk), dostalo město přívlastek Sezemovo (1419 z Ústí Sezemova), změněný záhy disimilací dvou -e- v Sezimovo. Postupem doby dosáhlo poddanské (nikoli tedy královské) město své vrcholně středověké podoby s převážně řemeslnickými a obchodními aktivitami, nacházel se zde vedle zmíněného kláštera i kostel s farou, panský palác a špitál pro chudé. Město složené ze čtyř částí se dvěma branami se na rozdíl od současné podoby rozkládalo i na levém břehu Lužnice. Na těchto místech probíhal od r. 1962 rozsáhlý archeologický výzkum, který přinesl významné nálezy, umístěné rovněž v tábořském muzeu. Jedině nám tak dokládají způsob života ve středověkém městě, neboť veškeré odkryvy byly opět zarovnané. Objeveny byly také zbytky zdí, patřící objektům někdejšího předměstí, založeného ve 14. století, nazývané Nové Město Ústí. Kromě něho se k Ústí připojovala další dvě rozsáhlá předměstí, oddělená od města patrně ze stejných důvodů - z obav před požáry.

Dějiny středověkého města úzce souvisí s Kozím hrádkem, který se nachází asi tři kilometry východním směrem, na ostrohu nad údolím Kozského potoka, v malebné krajině lesních komplexů a rybníků. První zmínka o něm se datuje k r. 1377 (majitelem Vlček z Kozího), na významu a v širší povědomí povstal až v letech 1413-1414, kdy tady pod záštitou jeho majitelů, Jana a Ctibora z Ústí, pobýval (či spíše se ukrýval) mistr Jan Hus. Neboť přišel do kraje, který měl již své revoluční tradice, věnoval se kromě plánované literární činnosti (dokončil tu svou významnou „Postilu“ a sepsal i některá další základní díla, např. traktát „O svatokupectví“, „O církvi“ nebo spis „O šesti bludiech“) hojně i kazatelské službě. Po odchodu Husa na hrad Krakovec u Rakovníka a posléze do Kostnice, kde byl nakonec za svou ideologii r. 1415 upálen, Kozí hrádek pustne, až je roku 1438 za válečného tažení rakouského vévody Albrechta zničen požárem. Roku 1452 je již uváděn Kozí hrad jako pustý. Trosky hradu sloužily až do 19. stol. jako zdroj stavebního materiálu pro různé blízké stavby, pozvolna tak jako desítky podobných hrádků a tvrzí splýval s okolní krajinou. Teprve r. 1886 na žádost profesora tábořského gymnázia Augusta Sedláčka byly učiněny první práce k záchraně (odkryty základy obytné věže). Jelikož se rakouské úřady obávaly oživení Husových tradic, byly další úpravy hrádku prováděny neodborně a více archeologických nálezů se zničilo než zachránilo. Obrat k lepšímu nastal až od r. 1899, kdy se iniciativou ústeckého učitele a amatérského archeologa Josefa Švehly začalo s odkryvy a průzkumy. Hrádek byl pohřben pod nánosy, které vytvářely nápadnou zalesněnou vyvýšeninu, proto práce trvaly celých 15 let, po 1. světové válce byly zříceniny hradu definitivně zakonzervovány. Množství zdejších vykopávek je uloženo spolu s modelem hradu v husitském muzeu v Táboře. Trosky Kozího hrádku, vyhlášené r. 1962 národní kulturní památkou, dnes spolu s blízkou lesní hospodou představují významný turistický cíl.

Koncem února roku 1420 bylo město obsazeno prohusitsky smýšlejícím obyvatelstvem. Jelikož byla poloha obce z vojensko-strategických hledisek naprosto nevýhodná, přesídlili husité severněji po Lužnici, kde založili Hradiště hory Tábor. Staré Sezimovo Ústí bylo zapáleno a opuštěno na dlouhá staletí. Na místě zaniklé obce vznikl poplužní dvůr, jemuž se od 17. století říkalo Starý Tábor.

Osada byla obnovena až v letech 1827 - 1828 úsilím táborského učitele Antonína Svatoše. Nově založená ves Svatošov se však po povýšení na město vrátila k původnímu jménu Sezimovo Ústí. V r. 1835 vznikl v místech původního kostela empírový kostel Povýšení svatého Kříže.

Dnešní město je rozděleno mezinárodní silnicí E 55 na dvě části - Sezimovo Ústí I a II. Výše zmíněná historie se týká Sezimova Ústí I, které leží blíže Lužnici, dnes jen na jejím pravém břehu, a tvoří tedy historicky starší část města. Sídlo mělo do 30. let 20. stol. charakter příměstské táborské osady.

Novodobé dějiny Sezimova Ústí I jsou nerozlučně spjaty s významnou osobností, druhým prezidentem Československa, doktorem Edvardem Benešem, který ve 20. letech několikrát pobýval u svého bratra na dnes již zaniklém Soukenickém Mlýně. Tento kraj na něho zapůsobil natolik, že si přímo na soutoku Kozského potoka a Lužnice nechal v letech 1930-31 postavit architektonicky obdivuhodnou vilu v jihofrancouzském stylu. V jejím interiéru postupně vznikla obdivuhodná sbírka starožitného nábytku i moderního umění; dnes je umístěna většina mobiliáře v táborském husitském muzeu. V rozsáhlém areálu s parkem, lesem, skalkami a jezírky žil a odpočíval spolu s chotí Hanou, s výjimkou válečného exilu, až do své smrti – 3.září 1948. Ke zdejší krajině i k jeho obyvatelům si vytvořili velmi kladný vztah, také místní obyvatelé na ně ani po jejich úmrtí nikdy nezapomněli. Pod kazatelnou, kde podle pověstí promlouval k lidu sám mistr Jan Hus a kde se nyní nachází hrobka manželů Benešových, proudí každoročně značné množství jeho obdivovatelů.

Ve dvou místnostech v prvním patře Benešovy vily je umístěna expozice dle původní podoby rekonstruované pracovny a ložnice Dr. E. Beneše, která je veřejně přístupná ve státní svátky a ve dnech výročí manželů Benešových.

Nový, v nedávné době dokončený samostatný památník Dr. E. Beneše, prezidenta republiky, je věnován státnickému dílu a demokratickému odkazu Edvarda Beneše a zároveň jeho rodinnému životu v Sezimově Ústí. Vedle expozice zaujme pozornost návštěvníků projekce originálních dokumentárních filmů. Nový památník je přístupný veřejnosti v měsících květen - září denně a dále ve státní svátky a některé významné dny manželů Benešových.

Sezimovo Ústí II vzniklo na místě pozemků městského dvora („Velký Dvůr“) v r. 1939, zásluhou podnikatelských aktivit Tomáše Bati. Tehdy totiž bylo započato s výstavbou velkého strojírenského závodu MAS (Moravské akciové strojírný), nyní Kovosvitu a.s.. V jeho sousedství současně vyrostl nejen kulturní a zároveň obchodní dům (současný hotel), ale i moderní sídliště pro zaměstnance, charakterem podobné zástavbě ve Zlíně (tzv. Baťovské domky).

Odkaz města je tedy významný, historicky zcela jedinečný a neměl by upadnout v zapomnění. Vždyť nebýt Sezimova Ústí, středověkého centra obchodu, řemesel a kolébky husitství, nemohl být založen Tábor, kde bylo Husovo učení zvěčněno. Také soudobé město se vyplatí poznat, pochopit a dále jej rozvíjet, aby v souladu se svou historickou tradicí, patřilo i v budoucnu k moderním městům.

2. Základní údaje a geografická poloha

2.1 Základní údaje o městě a jeho katastru

Současný název města : Sezimovo Ústí

Části města : Sezimovo Ústí I

Sezimovo Ústí II

Základní sídelní jednotky města Sezimovo Ústí :

Průmyslový obvod

Sídliště Silon

Sídliště u Nechyby

Sídliště u nádraží

Sídliště za náměstím

Soukeník

U Lužnice

U Červeného Dvora

Rozloha katastru města (2001) : 953 ha

Počet obyvatel města (2001) : 7 575

2.2 Geografická poloha

Polohu města můžeme posuzovat z několika rozdílných hledisek, v dnešní době stále více nabývá na významu poloha sociogeografická či socioekonomická na úkor fyzickogeografické, záleží však na konkrétní lokalizaci města v rámci širšího okolí.

Z hlediska topografické polohy má osídlená část Sezimova Ústí svůj střed přibližně v místě budovy železniční zastávky. Tento střed města leží v nadmořské výšce 413 m n. m. a jeho zeměpisné souřadnice jsou 49° 23' s.š a 14° 42' v.d. - město se tedy nachází na severu jižní poloviny České republiky a ve východní části západní poloviny našeho státu. Katastr města je výrazně protažen západo-východním (rovnoběžkovým) směrem, naopak severo-j jižním (poledníkovým) je vzhledem k velikosti města značně zúžen, zejména díky socialistické politice okresního města Tábora i menší Plané nad Lužnicí. Nadmořská výška „hospodářského“ (platí to už pouze historicky) středu obce - návsi (respektive náměstí v S.Ú.I) činí 399 m n.m.. Území se tedy převážně svažuje od nejvyššího místa katastru, kterou představuje na východním okraji se nacházející vyvýšenina nedaleko Kozího hrádku (430 m n.m.), západním směrem k řece Lužnici, kde také při ústí Kozského potoka najdeme nejnižší bod katastru (390 m n.m.).

Těžba nerostných surovin na území katastru obce ztratila již dávno na významu - stříbro, stavební kámen i písek, to vše bylo již využito v minulosti. Pouze lesy představují určitý zdrojový potenciál. Porostům je věnována plánovitá péče, odtěžovány jsou vždy jen plošně malé lokality, které jsou téměř vždy opětovně osázeny novými dřevinami.

Celé území katastru náleží do Táborské pahorkatiny, která se vyznačuje mírně členitým reliéfem s erozně denudačními prvky a poměrně hluboce zaříznutým údolím Lužnice, což je však zvláště patrné až od Tábora směrem k Bechyni. Území města, jež se nachází na pravém, tedy východním břehu Lužnice, upadá k říčnímu toku pozvolněji

než protější západní břeh, který je v těchto částech již jakýmsi obrovským ostrohem obtékaným řekou Lužnicí.

Klimaticky spadá území do mírně teplé oblasti, což neumožňuje pěstování teplomilných plodin, na druhou stranu se území nenachází ve vysloveně nepříznivých podmínkách (např. v uzavřené kotlině či náhorní plošině). Na klima města má bezesporu vliv i protékající Lužnice spolu s Kozským potokem. Oba toky jsou využívány nejen jako rekreační lokality, zdroje užitkové vody či pro výrobu elektřiny, ale o jejich přímém vlivu na chod města jsme se mohli přesvědčit i při nedávných povodních v srpnu roku 2002.

Pokud vezmeme v potaz polohu města z hlediska socioekonomického, pak můžeme konstatovat, že se Sezimovo Ústí nachází v periferní oblasti České republiky - v jižních Čechách. Avšak bezprostřední vzdálenost od Tábora, populačně i ekonomicky druhého největšího města Jihočeského kraje, s nímž ještě spolu s Planou nad Lužnicí vytváří významnou aglomeraci s obytně výrobní funkcí a s rozvinutým průmyslem a službami, výrazně zvyšuje socioekonomický potenciál. Je zajímavé, že se, vzhledem k již zmíněnému protažení území katastru od východu na západ, tyto obytné a průmyslové zóny koncentrují do západní části hodnoceného území, zatímco část východní tvoří lesy, pole, louky a rybníky.

Hodnotu sociogeografické polohy zvyšuje především mezinárodní silnice E 55, která při absenci dálnice představuje nejdůležitější tranzitní severo-j jižní dopravní tepnu. Nelze také opomenout význam železniční tratě 220, vedoucí paralelně se zmíněnou silnicí. Oba dopravní tahy, ač v minulosti i v současnosti pro město velice významné, výrazným způsobem oddělují Sezimovo Ústí na dvě městské části, které se tímto částečně ocitají ve vzájemné izolovanosti. Severní okraj Sezimova Ústí I naopak bezprostředně sousedí s největším tábořským sídlištěm Nad Lužnicí.

Sezimovo Ústí se tedy nachází přímo na spojnici Praha-Č. Budějovice, asi 83 km jižně od Prahy a 57 km severně od Českých Budějovic. S oběma metropolemi má přímé spojení jednak po silnici mezinárodní silnici I. třídy E 55, jednak po železniční trati 220. Se zřízením krajů dochází k orientaci města na jihočeskou metropoli, avšak největší vliv na sociogeografickou polohu si tradičně ponechává blízký Tábor. Dopravně komplikovanější je již spojení katastru obce na komunikaci č. 19, která vede západo-východním směrem z Plzně do Jihlavy přes Tábor. Spojuje tedy město s 43 km vzdáleným Pelhřimovem a dále s Humpolcem, s možností napojení na dálnici D1. Západním směrem se lze po 52 km dostat do Písku.

Nejbližší hraniční přechod s Rakouskem, Nová Bystřice za Jindřichovým Hradcem, ve vzdálenosti 57 km od Sezimova Ústí, je pro tranzit nevýhodný a také nevyužívaný. Poměrně využívanější je menší hraniční přechod Halámky (70 km od S.Ú., směrem přes Třeboň), zejména pro spojení s Vídní. Nejvíce využívané přechody jsou 78 km vzdálené České Velenice a zejména 90 km vzdálené Dolní Dvořiště, s relativně nejbližší návazností na rakouskou dálniční síť. Hraniční přechody s Německem jsou již od Sezimova Ústí vzdálenější a navíc lokalizované na Šumavě. Nejbližší - Strážný (130 km) a Železná Ruda (135 km) - využívá mnoho obyvatel nejen k tranzitu, ale i jako cílová střediska zimních rekreací. Největší hraniční přechody s Německem - Folmava (164 km) i Rozvadov (203 km) - jsou pro svou vzdálenost využívány méně.

Zvýšení polohového potenciálu přinese bezesporu i plánovaná výstavba dálnice D 3 z Prahy do Českých Budějovic i navrhovaný IV. železniční koridor spojující opět zmíněná města přes katastr města Sezimova Ústí.

V dnešní době velice ceněný zdrojový potenciál představuje kvalita lidské společnosti. Mezi priority patří vzdělanost a odborná kvalifikace obyvatel, město se v rámci svých možností snaží udržet v řadách svých občanů mladé a vzdělané lidi, v otázce bytové a

vzdělávací došlo k pokroku. Co se však možnosti uplatnění na trhu práce týká, dnešní stav zdaleka nevyhovuje potřebám.

2.3 Vymezení katastru města

Území katastru města Sezimova Ústí je, jak již bylo několikrát zmíněno, protaženo východo-západním směrem. Z historických důvodů je z jihu omezeno velkým katastrem Plané nad Lužnicí, socialistická politika Tábora způsobila zábor severozápadní části katastru Sezimova Ústí ve prospěch panelové výstavby sídliště Nad Lužnicí.

Západní hranici tvoří převážně levá břehová čára toku Lužnice, levý břeh již náleží Plané nad Lužnicí, jejíž katastrální území sem proniká v podobě dlouhého severně směřovaného úzkého výběžku, za nímž se teprve rozprostírá katastrální území Radimovic u Želče. Jižní klikatá hranice vede chatovou oblastí a lesem od Lužnice, kus podélně se silnicí E 55, kterou společně s železniční tratí vzápětí překračuje, a dále podél místní komunikace před průmyslovým podnikem Silon, který však, ač od vlastního města izolován, patří již do katastru města Planá nad Lužnicí. Změny dostala hranice při průchodu jižní částí Sezimova Ústí II - vzhledem k místní výstavbě výškových domů byly pozemky převedeny z plánského katastru pod ústecký, jedná se však o velmi malé území. Dále vede hranice poli a podél zahrádkářské kolonie na hráze rybníků, po kterých pokračuje již jako východní hranice směrem severním. Rybníky Nový a Starý Kravín patří již katastru obce Turovec, zatímco na stejné linii ležící rybník Jezero obklopený lesními komplexy, náleží Sezimovu Ústí. Následně přechází hranice místní komunikaci z Měšic do Turovce a pokračuje podél ní za samotou Červeného Dvora, který náleží S.Ú., až k osadě Kozský. Odsud už jako severní hranice probíhá kaňonem a podél toku Kozského potoka, včetně dvou zahrádkářských kolonií, přičleněných rovněž k S.Ú., poté vede polem, přechází silnici E 55, poblíž které byla učiněna kvůli výstavbě garáží další změna, a dále pokračuje hustě rozmístěnou zástavbou, kde na jedné straně odděluje rodinné řadové domky a starší domy náležící S.Ú., od zcela odlišné panelové výstavby tábořského sídliště. Zde překračuje tok Lužnice.

Rozrůstání města a zvyšování jeho významu v regionu nemělo kupodivu vliv na územní rozšiřování katastru. Naopak v důsledku rozvoje okolních sídel a pasivního postoje vedení města o své území přicházelo. Z této prostorové stísněnosti mohou pro město vyvstat v budoucnosti značné, obtížně řešitelné problémy.

3. Fyzickogeografická charakteristika území

3.1 Geologická stavba na území obce

3.1.1 Horninová stavba

Podloží Sezimova Ústí tvoří krystalické břidlice (pararuly) náležející ke krystaliniku české části moldanubické kry, to znamená, že jde o horniny metamorfované a velmi staré - prahorní až starohorní. Na zájmovém území vystupují s velkou převahou biotitické a sillimanit-biotitické pararuly. Jejich hlavními minerály jsou plagioklasy (sodnovápenaté živce), křemen a biotit (tmavá slída). Pouze nepatrně zasahují ze severu biotitické pararuly středně zrnité s polohami drobnozrnných pararul, které jsou typické především pro údolí Lužnice u Tábora. Na území Sezimova Ústí nejsou komplexy pararul prostoupeny vyvěřelými horninami (např. žulami), což můžeme na mnohých místech moldanubika pozorovat. Charakterizuje je výrazná břidličnatost, tenká nebo hrubá foliace. Mnohdy jsou detailně zvrásněné. Pararuly jsou zde značně migmatitizované - ovlivněné taveninou pevných, již metamorfovaných hornin a tím tedy i odlišného původu než primární tavenina (=magma). Povrchové partie hornin jsou většinou značně rozpukané a často šedé; zvětralé jsou vždy rezavohnědé. Z ostatních hornin se ve spodní stavbě ještě v malém ostrůvkovitém rozsahu uplatňují granitové žíly (východně od myslivny Nechyba, východně od Červeného Dvora a v lese Borek).

Na tomto podloží se nacházejí pokryvné sedimentární útvary. Terciární (třetihorní) usazeniny nebo i ještě starší se dochovaly v podobě barevně pestrých jílu pouze sporadicky (na východě území okolo rybníků, v pásu kolem Červeného Dvora). Při severovýchodní hranici katastru, směrem k Zárybničné Lhotě, a dále pak k Turovci lze nalézt terciární sedimenty mydlovarského souvrství – miocénní (spodní oddíl neogénu) jíly a písky zelených odstínů, pro které je charakteristická přítomnost lignitů, xylitů (hnědého uhlí se zachovalou strukturou dřeva) a sedimentace diatomitů. Ve větší mocnosti se vyskytují tyto sedimenty na sousedním katastru v okolí Turovce, kam zabíhá severní výběžek jihočeských pánví.

Nejsvrchnější část geologické stavby tvoří zvětralinový plášť a čtvrtohorní (kvartérní) pokryvy. Kvartérní zvětralinu na metamorfitech buď zcela chybí, nebo jsou zachovány v reliktech o mocnosti do 3 m. Převládají eluvia na pararulách, která mají charakter jílovito-písčité zemin s plochými, zvětralými úlomky; do zvětraleho skalního podkladu přecházejí plynule přes zónu kamenito-hlinité horninové masy. Původně vznikla za tropického klimatu chemickým zvětráváním a byla ovlivněna kvartérním zvětráváním.

Z kvartérních sedimentů převládají pleistocénní (starší čtvrtohory) fluviální uloženiny, které ojediněle tvoří terasové akumulace, nesouvisle lemující Lužnici a Kozský potok. Terasovité stupně, tvořeny fluviálními šterkovitými písky, jsou zde však nevýrazné, rozkládají se zhruba ve třech stupních vytvořených v posledních třech dobách ledových: mindel (tvoří ostrůvky kolem železniční tratě), riss (jižně od Sezimova Ústí I -Starotáborský les) a nejmladší würm (v bezprostřední blízkosti Lužnice).

Také svahové (deluviální) uloženiny, vzniklé plošnou erozí zvětralinového pláště v mladších čtvrtohorách (holocénu), nedosahují zpravidla velkých mocností, převládají soliflukční jílovito-písčité hlíny s úlomky. Tuto plošnou erozi zaznamenáváme hlavně na zemědělsky obdělávaných pozemcích, je tedy antropogenně podmíněná. Eolické (působením větru vytvořené) uloženiny v podobě vátých písků se vzácně vyskytují po obou stranách Lužnice, vyplňují mrazové pukliny.

3.1.2 Ložiska nerostných surovin

Na území Sezimova Ústí se v současné době nenacházejí žádná významná ložiska nerostných surovin, středověká těžba stříbra a cihlářských surovin, předválečná těžba stavebního kamene a písku dávno vyčerpala svůj potenciál a má tedy význam pouze historický. Město se tedy musí soustředit na jiné produkční aktivity než je těžba surovin.

3.1.3 Geologické procesy - vrásnění a tektonika

Na území obce došlo k částečnému zvrásnění moldanubika, při následné sedimentaci se zde uplatňovaly pohyby epeirogenetické (dlouhodobé zdvihy a poklesy rozsáhlých oblastí). Průběh foliace je převážně severovýchodní. Tyto starší struktury pak byly přepracované – zejména variským (též hercynským) vrásněním v prvohorách, což se projevilo vznikem směrových dislokací, nelze vyloučit ani její intenzivnější tektonický a metamorfnní vliv.

3.2 Geomorfologické poměry na území obce

3.2.1 Vývoj reliéfu

Výchozím a všeobecně rozšířeným tvarem na území celého okresu Tábor je zarovnaný reliéf, který je výsledkem denudační činnosti probíhající od mladších prvohor do starších třetihor. Jeho vývoj byl ukončen v době saxonského vrásnění, které se však projevilo v této oblasti jen nevýrazně; vyzdvižení celého Českého masívu v této době dalo podnět k zařezávání vodních toků do starého reliéfu.

Na našem území nabývá „parovinný“ povrch rázu pahorkatiny se zbytky zarovnaných povrchů na rozvodích a s plochými hřbety podmíněnými strukturou hornin moldanubického krystalinika.

Pro dnešní morfologii reliéfu má význam fosilní zvětrání křídové a třetihorní, ještě významnější je zásah klimatických změn v období čtvrtohor, projevující se mj. periglaciálními procesy, které postihly jednak staré zvětralinové pláště, jednak se uplatnily vznikem např. mrazových puklin.

Konečná modelace terénu je výsledkem erozní činnosti vodních toků během neogénu (mladších třetihor) a zejména čtvrtohor. Lužnice a další toky zde místy sledují tektonické linie. V současné době je reliéf Sezimoustecké pahorkatiny nejvýrazněji modelován vodní erozí. Sesuvy se zde uplatňují pouze nevýrazně.

3.2.2 Charakteristika reliéfu

Celé katastrální území obce se nachází v Sezimoústecké pahorkatině (veřejnosti nepřilíš známý název). Její zařazení do geomorfologického systému nám přiblíží následující schéma.

system: Hercynský
subsystem: Hercynská pohoří
provincie: Česká vysočina
subprovincie: Česko-moravská
oblast: Středočeská pahorkatina
celek: Tábořská pahorkatina
podcelek: Soběslavská pahorkatina
okrsek: Sezimoústecká pahorkatina

Sezimoústecká pahorkatina se rozkládá v povodí Lužnice na moldanubických pararulách, permských (mladší prvohory) pískovcích, jílovcích a slepencích blanické brázdy a miocenních (mladší třetihory) štěrcích, pískách a jílech. Je to plochá pahorkatina (její relativní výšková členitost se pohybuje v rozmezí 30-75 m), její nejvyšší nadmořská výška na území obce je 430 m n.m.(na východě katastru), nejnižší 390 m n.m. (na západě při ústí Kozského potoka do Lužnice), střední morfometrická výška tedy činí 410 m n.m.. Z toho vyplývá výrazná svažitost reliéfu západním směrem, k toku řeky Lužnice. Tato pahorkatina vznikla odnosem zvrásněných a přeměněných hornin. Má slabě rozčleněný erozně denudační reliéf, tektonicky zaklesnutý, se strukturně denudačními a denudačními plošinami a plochými hřbety, s mělce zahloubeným údolím Lužnice, lemovaným pleistocenními říčními terasami, a místy poměrně hlubokým údolím Kozského potoka. Nejvyšším vrcholem Sezimoústecké pahorkatiny je Hůrka (504 m n.m.), nachází se však až za Tábořem u Jeníčkovy Lhoty. Bližším významným bodem nacházejícím se asi 2 km severně od Sezimova Ústí je vrchol Měšice (zvaná Svatá Anna - 477 m n.m.). Jedná se o výrazný, strukturně podmíněný vrch tvořený moldanubickými kvarcity, rulami a svory.

V reliéfu na území obce zaujímá první místo výrazné údolí Kozského potoka. Jeho koryto je, až na krátký úsek při ústí, poměrně hluboce zaříznuté do podloží, místy se po jeho březích vytvářejí výraznější a strmější svahy se skalními výstupy, mezi osadou Kozský a Kozským Mlýnem vytváří přímo kaňon s peřejemi. U ústí však vybíhají svahy z údolí pod nepatrným sklonem a bez výraznějšího lomu spádu navazují v horní partii na okolní plochý povrch. Vzhledem k malé výškové členitosti celého území katastru se zde nevytvořil žádný významný a viditelný vrch, vyjma již zmíněné Svaté Anny, která vytváří, ač dále za hranicí katastru, výraznou krajinnou dominantu. Takto plochý terén, místy prakticky rovinný dal vzniknout poměrně rozsáhlé rybníční soustavě, která je odtokovými strouhami napojena na Kozský potok. Tyto umělé kanály představují také významný modelační činitel reliéfu i v rámci lesních komplexů.

3.3 Klimatické podmínky

Celé území se nachází v mírně teplé klimatické oblasti, která představuje jakýsi střední stupeň a je také plošně nejrozšířenější klimatickou oblastí celé České republiky. Tato oblast se vyznačuje klimatem přechodného středoevropského typu. Průměrná teplota v 1.polovině 20. století (tedy v období 1901-1950) ve vegetačním období (tedy duben až září) byla

stanovena na 13-14° C, což vypovídá o poměrně zemědělsky příznivých podmínkách pro pěstování nejrůznějších plodin, s výjimkou teplotně náročnějších. Dnů s průměrnou denní teplotou 0° C a vyšší je 280-290 za rok, v období od konce února do začátku prosince. Naopak dnů s průměrnou denní teplotou 15° C a vyšší je pouze 80-100 dnů a to v období někdy od počátku května, někdy až od poloviny června do konce srpna či září.

Průměrný počet letních dnů za rok (max. teplota 25° C a více) se pohybuje v rozmezí 30-40 dnů, počet mrazivých dnů (minim. teplota pod 0° C) 120-130 za rok a v rámci toho počet ledových dnů (s denním maximem pod 0 °C) 40-50 za rok.

Srážkově vydatnější období představuje letní období (duben-září) s úhrnným průměrem 350-400 mm srážek, naproti tomu průměrný úhrn srážek za zimní období (říjen-březen) činí pouze 200-250 mm srážek. Průměrný počet dnů se sněhovými srážkami se pohybuje mezi 40 - 50 dny za rok, sněhová pokrývka se udrží 60-80 dnů, v posledních letech však oba tyto ukazatele nabývají podstatně nižších hodnot. Zhruba po třetinu roku (100-110 dnů) se na daném území vyskytují srážky přesahující hodnotu 1 mm.

Podle slunečního svitu lze za rok v průměru rozlišit 40-50 jasných dnů, 150-160 zamračených dnů, maximálně 50 dnů s mlhou a 25-30 dnů za rok s výskytem bouřky.

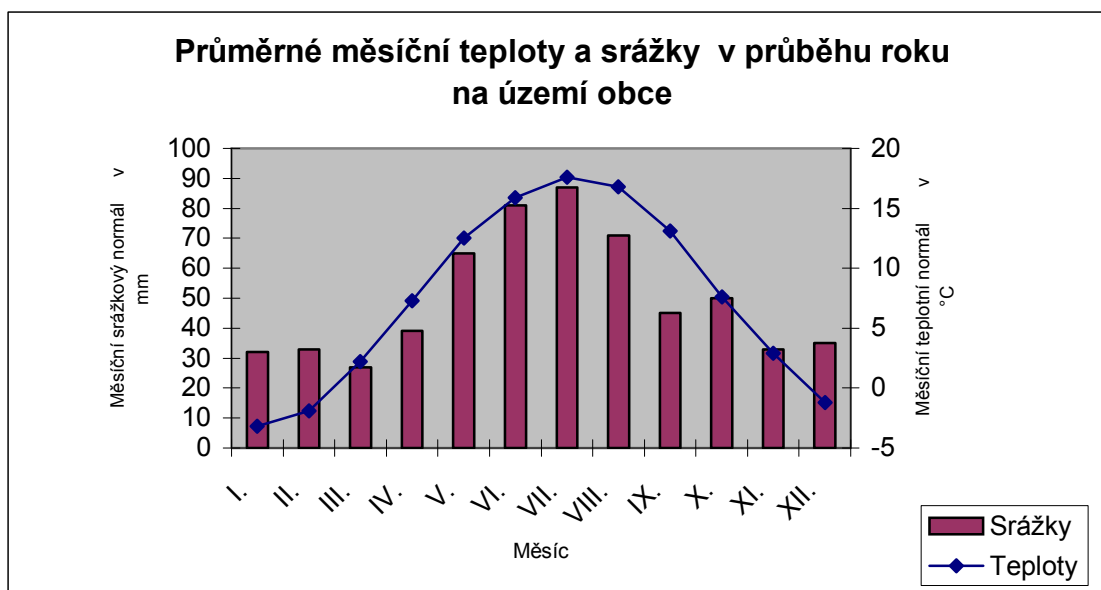
Na zkoumaném území převládá severozápadní větrné proudění (17,9 %), dále jihovýchodní (13,9 %). Naopak proudění východní (5,5 %) a jižní (7,1 %) vykazuje nejnižších hodnot.

Klimatická charakteristika obce ve výše zmíněných odstavcích dává přibližný pohled na klimatické podmínky v obci. Byť se jedná o starší průměry z Atlasu podnebí ČSSR uváděné většinou za období 1901-1950, přesto je lze pokládat s menší odchylkou za platné i v dnešní době. Klimatické změny posledních let sebou přináší proces oteplování a s tím související pokles výskytu sněhových srážek.

Abychom mohli posoudit klima v obci podle novějších údajů, je vhodné použít především údaje o průměrné teplotě vzduchu a průměrném úhrnu srážek za poslední období z meteorologických záznamů ze stanice ÚKZUZ v Měšicích, která leží pouze 2 km od sledovaného území v nadmořské výšce 431 m n.m. (tedy 20 m výše než střední nadmořská výška katastru obce) a která je tudíž srovnatelná s našimi podmínkami. V Sezimově Ústí se totiž vlastní meteorologická stanice nenachází. Normály teplot a srážek uvedené v tabulce jsou za období 1961-1990.

Tabulka: Meteorologické záznamy lokality ÚKZUZ Měšice

Měsíc	Měsíční normál Teplotní v ° C	Měsíční normál srážkový v mm
I.	-3,2	32
II.	-1,9	33
III.	2,2	27
IV.	7,3	39
V.	12,5	65
VI.	15,9	81
VII.	17,6	87
VIII.	16,8	71
IX.	13,1	45
X.	7,6	50
XI.	2,9	33
XII.	-1,2	35
Roční normál	7,5° C	599 mm

Z tabulky lze odvodit průměrnou roční teplotu $7,5^{\circ}\text{C}$, pro porovnání, na území ČR se průměrná roční teplota pohybuje mezi $0,2^{\circ}\text{C}$ (Sněžka) a $9,5^{\circ}\text{C}$ (Hodonín). Průměrný roční úhrn srážek činí na našem území 599 mm, celorepublikový však 693 mm. Nejvíce srážek spadne od května do července, kdy srážkové úhrny nabývají nejvyšších hodnot. Naopak srážkově nejchudší je kupodivu březen, kdy však průtoky vodních toků nabývají díky tající sněhové pokrývce nejvyšších hodnot. Málo srážek vykazuje celé zimní období. Nejteplejším měsícem roku je jako téměř všude na našem území červenec, nejchladnějším leden.

Panující klima je tedy mírně teplé, mírně vlhké a s mírnou zimou, tedy odpovídající pahorkatinnému typu s nadmořskou výškou do 500 m.

3.4 Hydrologické poměry na území obce

3.4.1 Vodní toky protékající územím

Sezimovým Ústím protékají dva vodní toky - v první řadě řeka Lužnice. Dále její pravostranný přítok Kozský potok pramenící u Lažan ve výšce 600 m n.m., na horním toku zvaný Mlýnský potok, na středním označován jako Chotovinský potok, který po soutoku s potokem Turoveckým u osady Kozský protéká už pod názvem Kozský potok naším katastrem a tvoří částečně jeho severní hranici, protéká okolo Kozího hrádku, jemuž dříve poskytoval ochranný prvek. Je to tok IV. řádu a odvádí vodu z plochy o rozloze $213,2\text{ km}^2$ a měří 31 km. Vyčleňuje se na něm vodohospodářsky významný úsek o délce 5 km a pstruhová voda mimo úsek od Stříbrných Hutí (na středním toku) k ústí, kde je voda mimopstruhová. Vodácký úsek je dlouhý 14 km, dnes je již kvůli umělým propustům a neudržovanému korytu prakticky nevyužívaný. Na horním toku protéká řadou rybníků, také v katastru Sezimova Ústí do něho ústí řada struh z okolních chovných nádrží.

Kozský potok se vlévá do Lužnice na jejím 43,8 říčním kilometru od jejího ústí, kde řeka vtéká zprava do Vltavy. Lužnice pramení v rakouské části Novohradských hor a protéká od jihu k severu Třeboňskou pánví, s napojením na soustavu rybníků (Zlatá stoka), uměle vybudovanou Novou řekou spojená s Nežárkou. U Soběslavi přitéká do Táborské pahorkatiny, v Táboře se otáčí její tok k jihozápadu a hlubokým údolím protéká k ústí. Vodácky je to jedna z nejvíce sjížděných řek. U Sezimova Ústí se nachází jez a vodácké tábořiště Soukeník.

Svým významem a velikostí Lužnice zajisté přesahuje Kozský potok, ale jeho postavení v rámci katastrálního území města Sezimova Ústí je co do délky toku protékající skrz obec důležitější. Kozský potok zároveň sbírá rozhodující měrou vodu z území obce a je, jak již bylo řečeno, napojen na nedaleké rybníky, což v době výlovu nepatrně zvyšuje jeho průtok.

Kozský potok patří jako většina českých toků k oderskému typu, to znamená, že jeho nejvodnější měsíce spadají do období jarního tání sněhové pokrývky - obvykle v březnu, v ostatních částech roku závisí stav a kolísání průtoku na atmosférických srážkách. Na jaře se zde vytvářejí vlny velkých objemů geneticky smíšeného sněho-dešťového typu, zatímco v létě jsou povodně z přívalových srážek sice s velkým kulminačním průtokem, ale obvykle s menšími souhrnnými objemy. Nejnižší průtoky se obvykle vyskytovaly v období od srpna až do zimních měsíců. Výjimka však opět potvrdila pravidlo - a to při celorepublikových katastrofálních záplavách v srpnu roku 2002, kdy zde byl zaznamenán jeden z nejvyšších vodních stavů (Kozský potok však nemá vlastní limnigraf a jeho průtokové charakteristiky byly zpracovávány pouze odvozeně). Za období let 1931-1980 spadlo na plochu povodí v průměru 655 mm srážek za rok. Průměrné průtokové vyhodnocení u ústí ve stejném období představuje $1,14 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, přitom dosud nejvyšší vyčíslený maximální (tzv. stoletý) průtok byl na Kozském potoce $78 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, avšak při povodních v srpnu 2002 byl průtok ještě vyšší. Průtoky sice nebyly zaznamenány, ale podle výšky vodní hladiny, množství srážek a více než tisícileté vody v Lužnici, lze takto usuzovat. Naopak minimální průtok byl pouhých $30 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ ($0,03 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$).

Nízká hodnota specifického odtoku ($6,1 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$) je podmíněna nedostatečným stavem podzemních vod v pramenné oblasti i podél toku a lesnatostí kolem 20 %, na vlastním území obce S.Ú. přes 35 %. Hustota toků v povodí dosahuje 0,6-1,0 km na km^2 .

Hodnota znečištění Kozského potoka se pohybuje na středním stupni, postupně se lepší díky výstavbě ČOV v chýnovských škrobárnách. Voda v Lužnici vykazuje stupeň silného až velmi silného znečištění zejména biologickým materiálem a kalem. Vodu z obou toků nelze použít jako pitnou, pouze jako užitkovou (zejména k zalévání zahrad).

3.4.2 Vodní nádrže

Na území katastru města se nenachází žádná přirozeně vzniklá vodní nádrž, ale protože se nacházíme v jižních Čechách, v rybníkářském kraji, můžeme zde tato úctyhodná díla nalézt. Rybníky, jakožto uměle vybudované nádrže, neví se však přesně kdy vznikly (asi ve 14. století), zde slouží výhradně pro chov ryb a kachen, nikoli jako zdroj pitné vody či rekreační plochy.

Rybníky na sledovaném území jsou situovány ve východní části katastru, obklopené malebnými komplexy lesů. Zde se na jedné linii nacházejí rybníky Jezero (též díky tvaru nazýván Podkova - 41,5 ha, objem $124,5 \text{ tis. m}^3$), Starý a Nový Kravín. Poslední dva jmenované však již náleží turoveckému katastru. Poblíž se nachází i Lišák (známý pod jménem Plocek - 1,9 ha, objem 19 tis. m^3). Nad restaurací u Kozího hrádku se nachází malý přepouštěcí rybník Ušák.

3.4.3 Hydrogeologické souvislosti, podzemní vody

Město Sezimovo Ústí trpí nedostatkem kvalitní pitné podzemní vody, neboť její výskyt je spojen s cirkulací vody v horninových puklinách a zejména ve zvětralinových či půdních průlinách. Ve zdejších krystalických horninách je však puklinový systém vyvinut nedostatečně, navíc je vyplňován nepropustným jílem. Z těchto příčin nedochází

k potřebnému pročištění podzemních vod. Vývěry puklinových vod lokalizované většinou na údolních svazích, jsou proto velmi málo vydatné, v průměru do $1 \text{ l}\cdot\text{s}^{-1}$. Minerální vody se zde nevyskytují vůbec. Síť veřejně přístupných studní, vybudovaná především ve starší zástavbě, slouží v současnosti občanům už jen jako zdroj užitkové vody nebo zdroj náhradní. Důvodů je několik – především se razantně zpřísnily hygienické požadavky na kvalitu pitné vody, dalším důvodem je bezesporu finanční náročnost souvislého monitoringu. Proto město neusiluje o získání zdroje pitné vody z veřejných studní a nesleduje tedy kvalitu jejich vod.

Antropogenní znečištění podzemních vod je ve sledovaném území způsobováno zejména zemědělskou činností, v menší míře již průmyslovou výrobou (největším znečišťovatelem byl donedávna Silon-chemický podnik). Další zdroj znečištění představují neřízené černé skládky, jejich počet se však v posledních letech výrazně snížil. Minimalizovat riziko znečištění bezprostředního okolí zdroje podzemní vody mají za úkol pásma hygienické ochrany.

3.5 Pedologická charakteristika

Hlavními matečními horninami zemědělských a lesních půd na území obce jsou kyselé až neutrální horniny (pH půd je obvykle nižší než 5,5) moldanubického krystalinika-v našem případě biotické pararuly. Tyto horniny mají většinou nedostatečný obsah hlavních minerálních živin, především fosforečnanů, vápníku, draslíku. Co do obsahu humusu mají zemědělské půdy více než 5 %, lesní půdy obsahují až 10-20 % humusu.

Z půdních druhů vznikají na zvětralinách metamorfovaných hornin především půdy středně těžké až lehké hlinité a písčitohlinité.

Z půdních typů tvoří hlavní část asociace illimerizovaných půd slaběji podzolovaných přírodních a zemědělsky zkulturněných. Pro ně je charakteristické především to, že u nich prosakující srážková voda vyplavuje nerozložené jílové částice do hlubších vrstev, tím vzniká svrchní světlý, tzv. vyluhovaný horizont. Tyto půdy jsou proto těžké a hluboké, pro zemědělství však poměrně vhodné. Další hojně zastoupenou asociací jsou hnědé lesní půdy přírodní (tzv. kambizemě), které vznikly pod lesními porosty, jsou tedy kyselé, se středním obsahem humusu. Zejména od Plané nad Lužnicí k nám přecházejí hnědé půdy slabě oglejené zemědělsky zkulturněné, které vznikly střídavým zamokřováním a vysoušením. Na plochých územích v okolí vodních toků Lužnice i Kozského potoka i u břehů rybníků se vyskytuje illimerizovaná a nivní půda glejová, která je stále provlhčená podzemní vodou. Na zatravněných plochách a loukách, zvláště pak jsou-li v blízkosti vodní plochy či vodního toku, se zejména na nevápnitých nivních uloženinách vyvinuly drnoglejové půdy. Na výslunných strmějších svazích se nachází zatím jen nevyvinutá půda, zvláště vystupuje-li na povrch skalní podloží. Jedná se o silikátovou syrozem.

V zahradách se vytvořila činností člověka půda zahradní, silně humózní. Zornění zemědělských půd v daném území dosahuje 75-80 %. Půda je na zkoumaném území ohrožována erozí, a to zejména na zemědělsky obdělávaných plochách. Přesto se zde našťestí nenacházejí plochy, na kterých eroze dosáhla kritických rozměrů.

Celkový potenciál lesních půd i rostlinné produkce na zemědělských půdách je mírně podprůměrný.

3.6 Biogeografické podmínky na území obce

3.6.1 Vegetační stupně, fauna a flóra

Území Sezimova Ústí náleží dubovo-jehličnaté variantě bukového vegetačního stupně. V podstatě to znamená, že ve zdejších podmínkách (plochá pahorkatina, stagnace chladného vzduchu, časný i pozdní výskyt mrazů, minerálně chudé kyselé půdy s příznivou vlhkostí, místy až podmáčené) nenachází buk své optimum, a tak ho zastupují porosty dubů a jehličnanů. Dubovo-jehličnatý organokomplex je na sledovaném území zastoupen z více jak 50 %, původně přírodní lesy byly postupně nahrazeny monokulturami smrku, prostoupené borovicí, jedlím, ale i dubem. Buk se vyskytuje pouze jako ojedinělá příměs na vyvýšených místech. V podrostu převládají typické lesní druhy jako kaprad' samec, šťavel kyselý, sasanka hajní a další. Z méně jak 25 % je dále zastoupen organokomplex údolních niv s vlhkomilnými bylinami (pryskyřník žlutý, blatouch bahenní...) a dřevinami (vrby, olše...). Celkově náleží rostlinstvo k floristické oblasti hercynské (Hercynikum).

V současné době je podíl lesních porostů (s převahou monokultur) a zemědělsky využívané půdy (obiloviny, řepka) zhruba vyvážený, významnější podíl zaujímají louky. Důležité jsou také intenzivně obdělávané zahrady, kde se pěstuje ovoce a zelenina.

Živočišstvo patří k zóně středoevropských listnatých lesů. Z ryb se zde vyskytuje zejména v rybnících kapr a okoun, v tekoucích vodách štika, z ptactva např. kachna divoká, datel černý, káně lesní, sýkora; z obojživelníků mlok skvrnitý a další.

Biota na našem území je významně ovlivněna výskytem rybníků. Kromě společenstev eutrofních rybníků jsou zde zastoupena i vodní společenstva řek.

3.6.2 Chráněná území

Na území obce se nachází jediné, zvláště chráněné území – přírodní památka Luna. Jedná se o lokalitu (1,7 ha) výslunné jižní straně na pravém břehu Kozského potoka, naproti letnímu kinu. Ve stráni jsou patrné výchozy skalního (silikátového) podloží. Na nevyvinuté půdě z matečného substrátu pararuly, zejména na východě území, dominuje chudý acidofilní borový porost. Lokalita je chráněná díky výskytu subxerothermofytů (teplomilné) travinobylinné vegetace (kostřava, úročník bolhoj, třezalka tečkovaná, jestřábník chlupáček...) a teplomilné fauny zahrnující typické zástupce bezobratlých a plazů (ještěrka, zmije...).

Další chráněné území reprezentuje přírodní park Turovecký les (2031 ha), který do katastrálního území Sezimova Ústí zasahuje svým severozápadním výběžkem do okolí rybníků. Ačkoli se nejedná o zvláště chráněné území ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny, požívá přesto obecný, nižší stupeň ochrany krajinného rázu s významnými, soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami. Zachovalé kvalitní lesy s výskytem mnoha chráněných druhů fauny i flóry vytvářejí klidové zázemí pro rekreaci obyvatel nejen z průmyslové aglomerace Planá nad Lužnicí – Sezimovo Ústí. Z organismů zasluhujících zmínku lze jmenovat např. lilii zlatohlavou, na Kozském potoce se vyskytla, ač se to zdá vzhledem k současné čistotě vody poněkud neuvěřitelné, kunovitá šelma – vydra říční.

V rámci Turoveckého lesa, nedaleko za hranicemi katastru Sezimova Ústí, se nachází přírodní památka Luční. Jedná se o významnou mykologickou rezervaci na hrázi stejnojmenného rybníka, kde se na ploše 1,5 ha vyskytuje více než 250 druhů hub (např. vzácný hřib moravský).

3.6.3 Veřejná zeleň ve městě, chráněné stromy

Kromě lesních porostů a zemědělsky využívaných ploch se vegetace v podobě veřejné zeleně nachází i mezi zastavěnými plochami na území samotného města. V Sezimově Ústí se plochám s veřejnou zelení tradičně věnuje velká pozornost, což žádný návštěvník ani obyvatel (tedy pokud je jen trochu vnímavý) nemůže přehlédnout - a to jednak co do rozlohy, tak i kvality spojené s odbornou péčí o ni. Všechna náměstí tvoří parkové plochy s kombinovaným dřevinným i travním porostem včetně květinových záhonů. Z dřevin se uplatňují zejména stromy jako javor mléč, lípa srdčitá a jírovec maďal, z keřů, které pravidelně lemují zahrádky bařovských domků, je to ptačí zob a pámelník. I ostatní veřejná prostranství jsou pokryta udržovanými travními plochami. U rodinných domků, ale i u činžovních a méně poschodových panelových domů jsou samozřejmostí zahrady.

Celkově působí město Sezimovo Ústí ve vegetačním období „zeleným“ dojmem. Největším a zároveň nejkrásnějším klenotem se skalkami, pergolami a jezírky je park u hrobu Dr. Edvarda Beneše. Jeho malebnost ještě umocňuje kulturní a historický zážitek, který si každý návštěvník těchto prostor odnese. Areál s hrobkou je veřejnosti přístupný téměř po celý rok, avšak vstup do parku se skalkami je umožněn, společně s prohlídkou vily, pouze ve státní svátky a ve výročních dnech manželů Benešových.

V letech 1998 a 2000 byly na území katastru obce vyhlášeny dva stromy jako památné, zasluhující si zvýšenou ochranu. Pro první z nich, mohutně vzrostlý (27 m vysoký, obvod kmene 285 cm) jasan ztepilý, asi 90 let starý strom nacházející se v parku před kinem Spektrum v Sezimově Ústí II, byla důvodem ochrany jeho kulturní a estetická hodnota - strom je spjat s historií města. Není součástí nové sídlištní zeleně, ale je stromem původním, uměle vysazeným kolem roku 1910 před štít budovy statku. Ten se na tomto místě nacházel obklopen poli a loukami. Strom v nepoškozeném stavu přečkal veškerý výrazný stavební ruch, který v roce 1939 odstartoval výstavbu 2. části města - Sezimova Ústí II a k němuž patří i demolice statku kolem roku 1960.

Druhým stromem je lípa srdčitá, která svým vzrůstem, mohutností (26 m výšky, obvod kmene 500 cm) a stářím 300-500 let, tvoří významnou dominantu a estetickou hodnotu krajiny na okraji lesa u hájenky Nechyby.

Další kroky ke zvýšení atraktivity a popularizaci přírodního prostředí představuje vybudování lesní obory pro vysokou zvěř – muflony a daňky, ale i realizované arboretum (jakási speciální botanická zahrada zaměřená na dřeviny), které vzniklo na ploše tří již existujících parkových celků - v parku před hotelem, před kinem Spektrum a před hvězdárnou Luna. V plánech na barevných tabulích i v dostupných letácích je tak pojmenováno přes 50 druhů stromů a keřů – běžných i vzácnějších, z nichž pozornost zaslouží například jinan dvoulaločný, tisovec dvouřadý, borovice vejmutovka nebo smrk omorika či smrk východní.

3.7 Životní prostředí na území obce

3.7.1 Fyzickogeografické podmínky

Z předešlých kapitol pojednávajících o jednotlivých složkách fyzickogeografické sféry na území obce můžeme vyvodit určité závěry o geografických podmínkách Sezimova Ústí.

Zmínili jsme již, že město leží na horninovém podloží z pararuly, jeho reliéf tvoří plochá pahorkatina, klima je mírně teplé, hlavními vodními toky jsou zde Lužnice a Kozský potok, využívané půdy jsou hnědé a illimerizované a biota náleží dubovo-jehličnatému stupni. Všechny tyto faktory dohromady vytváří specifické životní prostředí pro život flóry, fauny i člověka. My se nyní budeme zabývat tímto životním prostředím především z hlediska využití člověkem.

Plochy využívané člověkem ve sledovaném katastru se dělí dle využití na tři části: na lesní krajinu, na zemědělskou krajinu s výraznou převahou orné půdy a na zastavěné plochy obytné a výrobní. Každá z nich si zasluhuje zvláštní pozornost člověka, který sem soustřeďuje své ekonomické aktivity. Ty by však měly být v souladu s přírodou.

3.7.2 Životní prostředí, jeho přírodní a socioekonomické faktory, jeho kvalita a ohrožení

Samostatnou kapitolu v přírodě představují lesy. Zdejší lesní krajina se vyznačuje jen ojedinělým výskytem původního buku a dubu a uměle zvýšeným podílem jehličnanů, zejména smrku a borovice, které tvoří téměř jednotné monokultury za účelem těžby dřeva, poněvadž jehličnany vykazují rychlejší přírůstek dřevní hmoty v porovnání s listnáči. Tento jistě chybný postup sice radikálně změnil původní složení místních ekosystémů, ale vlivem správného lesního hospodářství bylo dosaženo alespoň určitého optima. Obměňování vykácených lesů novými generacemi je lepší než úmyslné odlesňování, které by mohlo vést ke zhroucení stability krajiny, k narušení odtokových režimů vodních toků, zvýšené erozní činnosti... .

Oba místní toky dnes podle posledních rozborů vykazují vodu středně až silně znečištěnou, zvláště v místech splachů z polí a výtoků městské kanalizace, ale zdá se, že se blýská na lepší časy, už i tím, že byly na Lužnici a horním přítoku Kozského potoka vybudovány čistírny odpadních vod, ale zejména změnou myšlení většiny obyvatel a uvědomění si jejich zodpovědnosti ve vztahu k přírodě. Čistírna pod tábořským sídlištěm Nad Lužnicí sbírá odpadní vody i ze Sezimova Ústí. Vodohospodářský potenciál vod povrchových na území obce je průměrný, využívá se pouze jako užitková voda. Vedle toho potenciál vod podzemních je nízký. Ve městě bylo vybudováno více než 30 veřejně přístupných studní, které však se svojí vesměs nízkou kvalitou vody slouží občanům jen jako náhradní zdroj. Přesto jí někteří nadále používají i k pitným účelům. Tento deficit pitné vody je vyrovnáván dodávkami pitné vody z dálkového vodovodu, který je napájen ze vzdálené řimovské přehrady. Touto vodou je ve městě zásobena každá domácnost.

Kvality půdy, na kterých se odvíjí zemědělská činnost, byly již popsány v pedologické charakteristice. Jejich produkční potenciál je mírně podprůměrný, intenzita zemědělské výroby je též podprůměrná. Protože na četných plochách se vyskytuje nadbytek povrchové vláhy, docházelo zejména v minulosti k četným melioračním úpravám - odvodňováno je takto více jak 40 % obhospodařované půdy. Docílilo se tím sice vyšších výnosů pěstovaných plodin, nicméně zvýšená eroze, zejména na příkřejších svazích, zemědělce donutila tyto plochy zatravnit. Větší nebezpečí představují umělá hnojiva a jejich neuvážené používání. Trendem poslední doby však je návrat k hnojivům přírodním. Na území obce se v současnosti

nenachází žádný výrazný potenciálně nebezpečný zdroj zamoření půdy a následně pak i vody, rizikové mohou být v tomto směru - při zanedbávání daných předpisů - pouze čerpací stanice pohonných hmot a podnikové skládky nebezpečných odpadů.

Poněkud jiná je situace ohledně kvality ovzduší. Jak již bylo několikrát předesláno, leží Sezimovo Ústí v mírně zvlněné krajině bez výrazných terénních bariér. V údolích Lužnice a Kozského potoka dochází k lokálním teplotním inverzím, zhoršující obdobně jako mlhy rozptylové podmínky, které však jsou v celorepublikovém měřítku relativně přijatelné. Sezimovo Ústí bylo dříve velmi ekologicky zatíženým územím, neboť jako součást tábořské aglomerace představovalo druhou (po Českých Budějovicích) nejvýznamnější průmyslovou oblast jižních Čech. Největší stacionární zdroj znečištění představoval chemický podnik Silon a zejména jeho teplárna. Díky proběhlému odsíření na počátku 90. let a pravidelnému odvozu popílku uzavřenými vozy došlo k velmi výraznému poklesu znečištění ovzduší, sledované emisní látky nepřekročují hygienické limity. Nezanedbatelný vliv na kvalitu ovzduší mají ve městě lokální topeniště (uvolňování poléťavého prachu), která v některých částech města při vytápění bytů dominují. Hlavním zdrojem znečištění ovzduší uhlovodíky jsou čerpací stanice u silnice E 55. U Sezimova Ústí na této trase k překročení imisních limitů automobilovou dopravou sice nedochází, avšak zvýšená koncentrace především oxidů dusíku, uhlovodíků a těžkých kovů je zde logická a zejména v zimních obdobích za špatných rozptylových podmínek způsobuje mnohým lidem komplikace.

V hodnocení stavu životního prostředí na území obce klasifikují starší práce zdejší životní prostředí jako vyhovující až mírně poškozené, novější práce již jako prostředí narušené a silně narušené, ovšem zejména díky zpřísněným limitům v posledních deseti letech. Tábořská aglomerace a tím i Sezimovo Ústí je urbanizované území s nízkým podílem trvalé vegetace, lesní porosty mají změněnou dřevinnou skladbu. Rekreační lesy zabírají malé plochy, potenciální rekreační plochy dohromady zaujímají 33-66 % katastrálního území. Celá oblast se nachází až v pásmu III. stupně hygienické ochrany.

Nejen kvůli těmto poměrně negativním faktorům, ale rovněž z důvodu vysokého stupně zprůmyslnění celé aglomerace a hustého osídlení v podobě panelových sídlišť, vykazují současné studie silně až extrémně narušené životní prostředí v území aglomerace, i když se na první pohled zdá být všechno v pořádku, protože okolní příroda je na první pohled zdravá. Vlastní znečištění se týká především území se zastavěnými urbanizovanými plochami (kumulace odpadů v blízkém sídlišti Nad Lužnicí).

Tímto závěrem dostávají malebné jižní Čechy šrámy na své pověsti o krásné přírodě. Situaci zde však není třeba brát úplně tragicky, ovšem nelze ji ani zlehčovat. Od pádu totality se o kvalitě životního prostředí mohou občané města informovat, více se o něm tudíž mluví, na řadu současně přicházejí i konkrétní činy. K dobrému lze přičíst fungování výše zmiňované čistírny odpadních vod na Lužnici, výstavbu účinného odlučovače v silonské teplárně, zřizování nových kontejnerů na tříděný odpad rozmísťované po celém Sezimově Ústí, řadu domácností přecházející na ekologičtější, ač finančně náročnější elektrické vytápění, či racionálnější užívání umělých hnojiv v zemědělství. Je v zájmu obyvatel i podniků, aby se životní prostředí na území Sezimova Ústí i v celé tábořské aglomerace nadále zlepšovalo, abychom se mohli spolu s návštěvníky radovat z čisté přírody.

4. Socioekonomická charakteristika území

4.1 Demografické údaje

4.1.1. Vývoj počtu obyvatel a domů

Nejvýznamnější údaje o vývoji počtu obyvatel města Sezimovo Ústí poskytuje následující tabulka čerpající z dat sčítání lidu, domů a bytů, které se pravidelně uskutečňuje od roku 1869 (tedy přibližně 40 let po znovuzaložení města) po zhruba deseti letech.

Tabulka: Vývoj počtu obyvatel, domů a bytů města Sezimovo Ústí

Rok sčítání	Počet obyvatel	Počet domů	Počet bytů
1869	946	119	-
1880	1 035	123	-
1890	1 041	130	-
1900	1 170	134	-
1910	1 214	172	-
1921	1 192	180	-
1930	1 077	200	-
1950	3 990	472	-
1961	5 849	546	1 376
1970	8 022	700	2 249
1980	8 885	872	2 827
1991	7 520	983	2 990
2001	7 575	1 344	3 318

Z této tabulky jasně vyplývají hlavní vývojové trendy v období po roce 1869. Novodobá historie města se však datuje až po jeho obnovení v roce 1828, před tímto obdobím nemáme přesnějších zpráv, jedná se o odhady; za čtyřicet let, tedy k prvnímu censu, se původní zde usedlé obyvatelstvo rozrostlo téměř na stav 1000 osob. Další čtyřicet let, až do počátku války, počet obyvatel mírně vzrůstal (až stagnoval) kolem hodnoty 1200 osob, což korelovalo i s počtem domů, kterých pořád mírně přibývalo, opravovala a rozšiřovala se však zejména stará stavení.

Do vývoje v obci radikálně zasáhla 1. světová válka a následující hospodářská krize ve 30. letech. Chybějící údaj z roku 1940, kdy se kvůli druhé světové válce sčítání neuskutečnilo, by, ač se to zdá během války nepochopitelné, odhalil radikální obrat ve vývoji této obce. Nastartovala ho bezesporu velká investice Tomáše Bati, který zde začal budovat továrnu pro výrobu obráběcích strojů. Na tehdejší poměry obrovská výstavba nových domů, perspektivní pracovní místa i uvolněná poválečná budovatelská atmosféra - to vše zapříčinilo příliv zejména mladých lidí z řad dělnictva z širého okolí, zejména z menších vesnic, ale i značného počtu obyvatel ze Zlína, původních pracovníků tamních baťových závodů, kteří se zde rychle asimilovali. Při sčítání v roce 1950 (tedy 20 let od posledního) mělo Sezimovo Ústí již trojnásobek (!) obyvatel, bytová výstavba značně zaostávala, nestačila krýt poptávku po nových bytech.

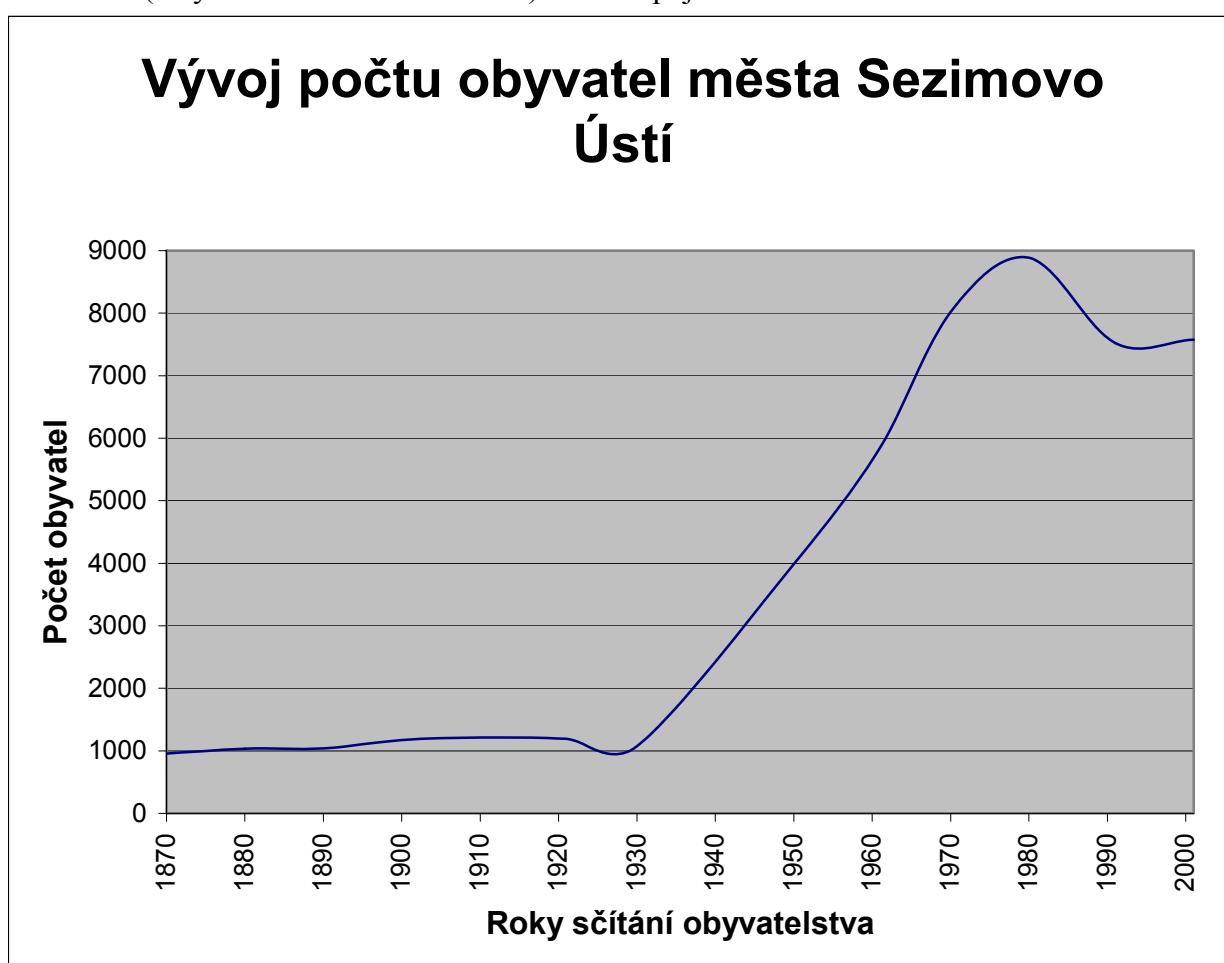
Temnou stránku tohoto období představoval násilný odsun Židů. Nejprve do Tábora, posléze do Terezína a nakonec dále do vyhlazovacích táborů. Z asi sta Židů (v městské kronice je přitom uvedeno, že ve městě Židé nežili), kteří se původně soustředili v dřevěném

přístěnku při zdi velkého dvora a pomáhali při výstavbě závodu MAS, se po válce do Sezimova Ústí nevrátil jediný.

S dalším rozvojem tohoto závodu vznikaly nové podniky, které tak vytvořily spolu se závodem MAS rozsáhlou průmyslovou aglomeraci. To znamenalo dlouhodobý přírůstek obyvatelstva, k čemuž výrazně napomohla pokračující bytová výstavba orientující se nově na cihlové a od 70. let na panelové řadové i jednotlivé domy.

Kulminace počtu obyvatel nastala na přelomu 70. a 80. let, kdy se Sezimovo Ústí stalo se svými téměř 9 000 obyvateli populačně, ale také ekonomicky a lze říci i kulturně druhým největším centrem okresu.

Osmdesátá léta se vyznačovala celkovým poklesem bytové výstavby (dokončeno pouze 163 bytů - zejména v řadových rodinných domcích, přičemž plánování výstavby dalších bytů bylo zcela pozastaveno). Příčinou byla politická a zejména ekonomická stagnace, ale zejména způsobilo odliv obyvatel přesměrování bytové výstavby do nedalekého sídliště Nad Lužnicí (tedy území okresního Tábora) a s tím spojená ztráta části katastrálního území.

V roce 1970 činila výměra města ještě 961 ha, v roce 1991 již jen 845 ha; oněch 116 ha nacházejících se na severozápadu města připadlo Tábora, respektive zmiňovanému sídlišti Nad Lužnicí s typicky socialistickou zástavbou, tedy s monotónními panelovými výškovými domy a s 10 000 obyvateli, tj. o dva a půl tisíce obyvatel více než celé Sezimovo Ústí, žijících však ve stísněných podmínkách. Celkovým důsledkem byl pokles obyvatelstva od roku 1980 do roku 1990 o 13,2 %, současně i výrazná změna v jeho věkové struktuře. Docházelo ke stárnutí obyvatelstva - počet občanů v předproduktivním věku (0-14 let) klesal, mírně se snížil i podíl věku produktivního (15-54 u žen a 15-59 let věku u mužů),

to vše na úkor výrazného růstu podílu obyvatel v poproduktivním věku (starších jak 55 resp. 60 let). Dokládá to i následující tabulka.

Tabulka: Věková struktura v % (v letech 1970, 1980, 1990 a 2001):

Věk	1970	1980	1990	2001
předproduktivní (0-14 let)	26,2	22,9	15,8	13,8
produktivní (15-54 ženy,-59 muži)	66,8	63,5	62,0	61,1
poproduktivní (nad 55 resp.60 let)	7,0	13,6	22,2	25,1

Z tabulky dále vyplývá, že se tento trend stárnutí obyvatelstva bohužel nepodařilo zastavit ani ve změněných politických a ekonomických podmínkách po roce 1989. Vývoj počtu obyvatel se však v polovině 90.let zlepšil a to díky aktivní bytové politice města (výstavba půdních vestaveb a zejména stavba komplexu 3 výškových domů na jižním okraji města Sezimova Ústí II). Město se začalo opět mírně populačně rozrůstat, zvýšil se zároveň i počet mladých rodin s dětmi, což umožnilo provozování 3 mateřských školek s 280 dětmi i 3 základních škol s 850 žáky. A to znamená v dnešní době pro město takové velikosti poměrně úspěch. Přesto se výhledově počítá se slučováním základních škol i mateřských školek.

4.1.2. Rozmístění osídlení, vývoj a charakter bytové výstavby

Středověké Sezimovo Ústí se rozprostíralo na obou březích řeky Lužnice, při ústí Kozského potoka. Větší část spolu s klášteřem, farou, kostelem a špitálem se nacházela na pravém břehu, obdobně jako současné Sezimovo Ústí I. O tomto období vypovídají pouze archeologické nálezy, neboť toto město bylo roku 1420 vypáleno husity a území nebylo až do roku 1828 trvaleji osídleno, snad kromě osamocené poplužní dvora, jemuž se od 17. století říkalo Starý Tábor.

Osada byla obnovena tedy až v letech 1828-1830 úsilím tábořského učitele Antonína Svatoše. Populačně i územně se rozvíjející ves pod neznámým názvem Svatošov byla posléze už opět jako Sezimovo Ústí povýšena na městečko. Obyvatelstvo osídlilo pouze pravý břeh a rozšiřovalo se dále východním směrem od Lužnice. Jižní hranici osídlení tvořila až do téměř třetiny 20. století linie Kozského potoka; jeho levý, tedy u jeho ústí jižní břeh byl neosídlený. Střed města byl situován kolem současného náměstí v Sezimově Ústí I, avšak zástavba a zejména hustota osídlení zde byla mnohem vyšší než je tomu tak nyní. Většinu domů, kterých bylo v druhé polovině 19.století stabilně kolem 120-130, tvořila hospodářská stavení se stodolami, maštalemi a chlívky. Postupem času se charakter původní primitivní zástavby vylepšoval, používaly se kvalitnější stavební materiály, zaváděla se kanalizace a zásobení pitnou vodou...

Až do konce 30.let 20.století, tedy přes 1. světovou válku a období první republiky, počet domů rostl jen nepatrně, nicméně v roce 1930 při stejné rozloze zastavěné plochy dosáhl již počtu 200. Moderní historie obce se píše od roku 1939, tedy od počátku 2.světové války, ale zejména v souvislosti s rozvojem v poválečném období, kdy na místě pozemků městského dvora (Velký Dvůr) vznikla nová část - Sezimovo Ústí II. Nachází se zcela odděleně na druhé straně silnice z Prahy do Českých Budějovic, tedy již na levém břehu Kozského potoka, avšak asi 500 metrů od ústí směrem na východ. Se vznikajícím závodem

MAS (Moravské akciové strojírně) se začal stavět společenský dům (hotel) a první z tzv. Baťových domků (stavěných ve stylu Baťovy architektury), které se nacházejí u dnešního hřiště házené a v lokalitě pod hotelem směrem k železniční zastávce. V rychlém sledu proběhla rozsáhlá výstavba situovaná směrem od hotelu k současnému zdravotnímu středisku (oblast nazývaná podle typu domů jako „Německo“), dále vznikl celý komplex baťových domů v ulicích 1. Máje, Okružní až po Švermovu, návazně na ně i v ulicích Pod Vrbou a Jiráskovou. Následně, kolem roku 1950 se dostavila poslední zástavba baťovských domků (tzv. Amerika) - s již modernizovanými byty (prostornějšími, s ústředním a z části i elektrickým topením). Tím se rozšiřování města východním směrem zastavilo.

Pokračující bytová výstavba se orientovala již směrem k jihu. V první fázi (na konci 50. let) probíhala v lokalitách označovaných jako „u holiče“ (Dukelská ulice) a „parlament“ (Lipová ulice). V další fázi (na počátku 60. let) došlo k většímu propojení zástavby – byl vybudován první výškový panelový dům společně s prodejnou masných výrobků. V dnešním městě se již tyto objekty nacházejí téměř uprostřed Sezimova Ústí II , naproti kinu Spektrum, které bylo vystavěno až v druhé polovině osmdesátých let. Neustálý populační růst si vyžádal stavbu druhé základní školy. V prostoru jižně od této školy byla zahájena další rozsáhlá výstavba probíhající v průběhu 60. až do začátku 70. let. Ve městě postupně vyrůstala řada vesměs panelových domů – jednak řadových např. v Dukelské ulici (tzv. „chudobinec“), především však výškových, z nichž dva s více než deseti poschodími tvoří významné dominanty v panoramatu města.

Díky promyšlené výstavbě zde však, na rozdíl od začínané stavby sídliště Nad Lužnicí, nedošlo k vzniku jednotlé zástavby panelových domů. Jednotlivé objekty jsou obklopeny množstvím proluk a městské zeleně. V 80. letech došlo na území Sezimova Ústí II již jen ke dvěma velkým stavebním akcím, co se bytové výstavby týká. Nejprve se uskutečnila svépomocně konaná výstavba cihlových výškových domů v jihovýchodní části, posléze došlo ke stavbě řadových rodinných domků na severozápadním okraji Sezimova Ústí II poblíž železniční tratě.

Na počátku 90. let se výstavba úplně zastavila, až teprve od roku 1995 se započalo s výstavbou půdních vestaveb v řadě činžovních domů. Nové byty město získalo i rekonstrukcí svobodárny. Poslední aktivitou v rámci bytové výstavby jsou tři nové výškové domy na nejjižnějším okraji města. V současné době se plánuje výstavba asi až 150 rodinných domků na východním okraji u letního kina. Tempo započetí výstavby však kromě zájmu a finančních možností samotných aktérů ovlivňuje skutečnost, že pozemky v této lokalitě vlastní až na výjimky soukromí majitelé, nikoli město. Do budoucna však již město nepočítá s přímým financováním nové bytové výstavby, podporovat ji však nadále hodlá formou organizační pomoci, poskytnutím dotací a případně i pozemků.

Do roku 2006 město hodlá zřídít domov důchodců spolu se zázemím (stravovací zařízení, prádelna...). Tento komplex budov by se měl nacházet v areálu bývalé IV. MŠ v Sezimově Ústí II. Právě probíhající územní řízení naráží na odpor zdejších obyvatel, neboť plánovaná výstavba počítá i se záborem ploch zahrad, navíc je problematická i dopravní obslužnost budoucího areálu.

Také starší část města -Sezimovo Ústí I- se územně rozšířilo, a to jižním (tzv. „Korea“) a jihovýchodním směrem (tzv. Kotaška) - až k silnici E 55. Rozšíření města severním směrem bylo znemožněno, zastavila jej politická strategie okresního města Tábora, která převedla část zdejších pozemků pod tábořský katastr, ačkoli výstavba na tomto území vzniklá leží dodnes odděleně od vlastního Tábora. Na rozdíl od druhé části města se výstavba v Sezimově Ústí I orientovala na domy vilového charakteru , posléze i řadové domky.

Při posledním sčítání (2001) bylo ve městě evidováno 1 344 domů s celkem 3 318 byty, což vychází zhruba 2,5 bytu na celý dům - to je v porovnání s panelovou zástavbou poměrně nízké číslo. Podíl rodinných domů (počtem 1 061) ze všech činí 79 %, to odpovídá poměrně slušné bytové úrovni ve městě co do kvality bydlení, v Táboře tento poměr činí pouze 41 %, celorepublikový průměr pak 75 %. Neobydlené domy zaujímají 5 až 6 % ze všech, což je mírně vyšší podíl než průměrná celorepubliková hodnota (4,6 %). Také průměrná velikost obytné plochy připadající na 1 byt v Sezimově Ústí (44,3 m²) trochu zaostává za průměrnou úrovní v ČR (49,3 m²). Lepší stav již vykazuje průměrná velikost obytné plochy v přepočtu na jednu osobu (18,4 m²), to znamená, že v jednom bytě žije méně osob (2,45 osob) než je celorepublikový průměr (2,69 osob na byt).

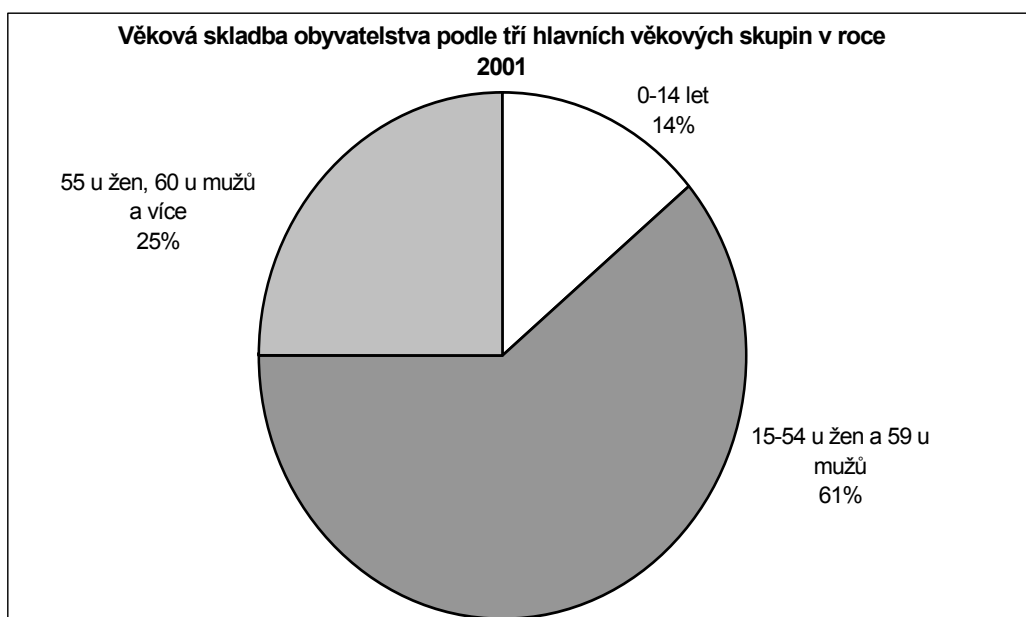
Nejvíce domů bylo vystavěno v letech 1971 až 1990 - 39,4 % a dále v letech 1946 až 1970-33,8 %. V porovnání lze říci, že v Sezimově Ústí převládá starší zástavba.

Zlepšení kvality domů přinesl uskutečněný odprodej části bytů do soukromého vlastnictví. Soukromé fyzické osoby vlastní již 79 % domů, což je o však 6 % méně než celorepublikový průměr. Stát, respektive obec spravuje 6 %, bytová družstva 1,8 % domů. Problémem do budoucna zůstává jako téměř ve všech městech nedostatek vhodných a cenově dostupných bytů.

Podíl neobydlených bytů činí 6,8 %, celorepubliková úroveň je téměř dvakrát vyšší (12,4 %), v Táboře dokonce až 16,7 %. Svědčí to o atraktivitě a poměrně slušné životní úrovni, která se ještě ve spojení s kvalitním životním prostředím stává předpokladem k trvalému osídlení. Z tohoto podílu je v Sezimově Ústí přechodně obydleno 28,6 %; k rekreaci slouží 5,7 %, tedy 13 neobydlených bytů, což je výrazně menší podíl než například v Táboře, kde dosahuje až 54 % z neobydlených bytů. Nezpůsobilých k bydlení je pouze 2,6 %; v porovnání s celorepublikovou úrovní 12,1 % to svědčí o dobré péči o bytový fond.

4.1.3. Vnitřní struktura obyvatelstva

Již v první podkapitole o vývoji počtu obyvatelstva byla zmíněna věková struktura současného obyvatelstva i její vývoj. Ačkoliv se Sezimovo Ústí nepotýká s takovými problémy, se kterými se potýkají okolní vesnice, jeho obyvatelstvo stárne. Přibývá podíl starších občanů, za posledních třicet let stoupl ze 7 % na současných 25,1 % - tedy o celých 18 %. Obyvatel v předproduktivním věku, tedy dětí do 14 let, naopak ve městě rázně ubylo, na podíl pouhých 13,8 %. Současně s tímto trendem vznikají ve městě další problémy.

V absolutních číslech ve městě v roce 2001 žilo 1 044 dětí do 14 let, do místních mateřských škol chodí celkem 280 dětí, tři základní školy navštěvuje kolem 850 žáků. Faktem je vyšší dojíždka dětí z okolních oblastí do našeho města ve srovnání s místními dětmi, které navštěvují školní zařízení mimo Sezimovo Ústí. Obyvatel v produktivním věku s mírnou převahou mužů bylo 4 630, obyvatel starších 60 let 1 901 s větší převahou žen. Obyvatelstvo města tvoří celkově 3 715 mužů (49 %) a 3 860 žen (51 %). Z toho je ekonomicky aktivních 1 982 mužů (53,4 % všech mužů) a 1 513 ekonomicky aktivních žen (39,2 % celkového počtu žen).

Celkově činil podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2001 téměř 49,3 %, což představuje 3 734 pracujících obyvatel. Podrobnou strukturu zaměstnanosti podle jednotlivých odvětví nám poskytuje následující tabulka.

Odvětví	SEZIMOVO	ÚSTÍ	CELOREPUBL. Ø
	Absol. počet zaměstnaných	Relat. počet zaměstn. (v %)	Relat. počet zaměstn. (v %)
zemědělství, lesnictví, rybolov	55	1,5	4,4
dobývání nerostných surovin	4	0,1	1,2
zpracov. průmysl a výroba elektř.	1 587	42,5	27,9
stavebnictví	299	8,0	8,7
obchod, opravy aut, spotřební průmysl	431	11,5	10,6
pohostinství a ubytování	143	3,8	3,8
doprava, pošty a telekomunikace	143	3,8	6,7
peněžnictví a pojišťovnictví	59	1,6	2,1
čin. v obl. nemov. a služby pro podniky	126	3,4	4,9
výzkum a vývoj	7	0,2	0,3
veřejná správa, obrana, sociální služby	190	5,1	6,1
školství	229	6,1	5,3
zdravotnictví, veterin. a soc. služby	171	4,6	5,6
ostatní veřejné a osobní služby	162	4,3	5,0
nezjištěno	128	3,5	7,4
Celkem	3 734	100,0	100,0

V Sezimově Ústí zaměstnává zemědělství pouze 1,5 % obyvatel, to je úroveň vyspělých oblastí. Částečně je to podmíněno i poměrně nepříznivými přírodními podmínkami i malou tradicí. Také těžba nerostných surovin zaměstnává nepatrný podíl obyvatel, neboť město ani okolí neoplývá významnými zdroji. Téměř polovinu pracujících zaměstnává zde tradiční zpracovatelský průmysl. Počet osob zaměstnaných v dopravě, ale i peněžnictví, je velice nízký, zrcadlí nepříznivou polohu a nižší zájem investorů. Naopak podíl osob pracujících ve školství je nadprůměrný, souvisí se zachováním všech tří škol ve městě, vypovídá i o zatím zdařilé strategii města při naplňování požadavků na kvalitu lidských zdrojů. Zdravotní péče o obyvatele je soustředěna do nedalekého Tábora, proto v Sezimově Ústí působí pouze zdravotní středisko a několik soukromých doktorů. Problémem do budoucnosti zůstává i nadále kvalita a rozsah služeb.

Když porovnáme vývoj v zaměstnanosti ve třech sektorech hospodářství od roku 1991 do roku 2001, zjistíme nepatrný pokles zaměstnanosti v priméru, zmenšující se, avšak ještě mohutnou zaměstnanost v sekundéru, i stále se zvyšující roli terciéru, jehož růst je i nadále nedostatečný. Za deset let transformace celého hospodářství však převládly perspektivní trendy, přizpůsobení se volnému trhu však bude i nadále vyžadovat mnoho úsilí a předvídatosti.

Tabulka: Skladba obyvatelstva Sezimova Ústí podle podílu (v %) zaměstnanosti v sektorech hospodářství v r. 1991 a 2001

Sektor	1991	2001
Primér	2	1,6
Sekundér	65	50,5
Terciér	23	44,4
Nezjištěno, ostatní	10	3,5

Nezaměstnanost se v Sezimově Ústí pohybuje mezi 4-5 % (k 31.10.2002 činila 4,38 %, což odpovídá 160 nezaměstnaným lidem), je tedy nižší než v Táboře (5,63 %) a výrazně nižší než v celé ČR. Z hlediska zaměstnanosti má totiž SÚ výhodu napojení na sídelní aglomeraci Tábor-Sezimovo Ústí-Planá nad Lužnicí. Tento region nabízí velmi různorodou strukturu průmyslových oborů. Ekonomická situace ve městě tudíž není úplně závislá na místních zaměstnavatelích.

S ekonomickou aktivitou obyvatelstva úzce souvisí i jeho vzdělanostní struktura. Bez vzdělání zůstává pouze 0,1 %, to je relativně malý podíl - v ČR průměrně 0,4 %. Poměrně neuspokojivý a překvapivý je počet osob se základním nebo dokonce neukončeným vzděláním, který čítá 1 061 osob (16,4 %), ačkoli i tady je na tom Sezimovo Ústí podstatně lépe než je celorepublikový průměr (23 %) i průměrný podíl v Táboře (18 %). Podíl osob s učňovským (19,9 %), středním odborným (20,2 %) i vzděláním učňovským s maturitou (1,5 %) v porovnání s celorepublikovou úrovní svědčí o přetrvávající tradici těchto forem vzdělání, která navazuje na baťovský styl vzdělávání. Úplné střední včetně nástavbového vzdělání vykazuje 30,8 % osob, což je nejvyšší podíl ze všech druhů vzdělání. V současné době však právě čerství absolventi této kategorie patří nejčastěji do řad nezaměstnaných, neboť jim chybí požadovaná specializace a praxe. Kategorie s nejvyšším vzděláním, tedy počet absolventů vyšších odborných škol a vysokoškoláků, ve městě zaostávají. Počet vysokoškoláků dosahuje 552 osob (8,5 % - oproti 8,9 % v ČR a 12,4 % v Táboře), převažují vysokoškoláci nad vysokoškolačkami.

Obyvatelstvo se v roce 2001 tvořilo 96,8 % Čechů, což je o procento méně než před deseti lety, ale v porovnání s celorepublikovým průměrem (90,4 % Čechů) znamená poměrně vysokou národnostní homogenitu. Větší národnostní zastoupení zaznamenali ještě Slováci (0,8 %), ostatní národnosti zde měly zastoupení téměř nulová. Nezjištěna nebo jiného původu byla 2,2 % obyvatel. Je jisté, že skutečný počet příslušníků romské etnické skupiny a v poslední době i Slováků je ve městě vyšší. Rómové nejsou soustředěni na společném území, poměrně dobře se asimilovali mezi české občany, takže zde neexistují žádné zřetelné etnické problémy. Zajímavá je i skutečnost, že z původních z Moravy přichozích obyvatel se k moravské národnosti již téměř nikdo nehlásí.

Tabulka: Skladba obyvatelstva Sezimova Ústí podle národnosti v roce 2001

Obyvatelstvo podle národnosti	Absolutní počet	Relativní počet (v %)
česká	7 332	96,8
slovenská	59	0,8
moravská	9	0,1
německá	3	0,04
romská	3	0,04
polská	2	0,03
jiná a nezjištěná	167	2,2

60,6 % občanů je bez jakéhokoli vyznání víry, což je oproti předchozímu sčítání nárůst o celých 22 %. Tento podíl nevěřících je i nepatrně vyšší než průměr za celou ČR (59 %). Ostatní lidé (29,3 %) se hlásí k nějaké církvi, avšak jejich podíl v rámci celé republiky je o 3 % nižší. Většina k některým z křesťanských církví: k římskokatolické církvi 24,6 % (před deseti lety 37 %), k evangelické i československé husitské církvi shodně po 0,9 %. Vyznání nebylo zjištěno u 13 % obyvatel. Ve skutečnosti se však náboženská struktura nijak radikálně nezměnila, pouze se více lidí otevřeně přihlásilo k tomu, že jsou nevěřící. Tradiční československá církev husitská zaujímá mezi občany již necelé procento věřících a je dokonce o 0,5 % nižší než průměrný stav v republice.

4.1.4. Dynamika obyvatelstva

Celkový pohyb obyvatelstva se skládá z přirozené měny (počet narozených / počet zemřelých) a z migračního salda (počet přistěhovalých / počet vystěhovalých). V roce 2000 byl ve městě zaznamenán přirozený přírůstek: -0,4 ‰, což znamená úbytek obyvatelstva přirozenou měnou, zemřelo tedy více občanů než se narodilo. Ještě v roce 1990 byl přitom přirozený přírůstek kladný: +1,8 ‰, tzn. převládal počet narozených nad zemřelými. Migrační saldo dosáhlo v Sezimově Ústí v roce 2000 naproti přirozenému přírůstku kladné hodnoty 3,3 ‰, počet přistěhovalých znamenal 187 osob, vystěhovaných 162 osob. Celkový přírůstek obyvatel tedy vykazoval opravdu přírůstek v pravém slova smyslu - a to 2,9 ‰, což v reálu znamená, že se počet obyvatel města zvýšil o 22 osob. O vývoji počtu obyvatel bylo pojednáno podrobně již v první demografické podkapitole.

Velmi významnou se v našem mikroregionu jeví dojíždka a to jednak za prací, jednak do škol. Za prací dojíždí mimo město až 65,5 % obyvatel (2 321 osob), což je v porovnání se sousedním Tábořem, z kterého dojíždí za prací mimo město 33,3 %, velmi vysoké číslo, které vypovídá o nedostatku pracovních míst, ale zároveň o novodobém trendu zvýšené mobility, kdy na jednu stranu mnoho místních obyvatel vyjíždí za prací mimo Sezimovo Ústí, na druhou stranu do Sezimova Ústí směřuje za prací mnoho obyvatel zejména z okolních

vesnic, ale i z Tábora. Větší dojížděku za prací vykazují ženy (67 %) než muži (64 %), souvisí to s vysokou zaměstnaností v průmyslu a naopak nedostatečným zastoupením služeb na území města. Také dojížděka do škol dosahuje téměř 44 % (440 školáků a studentů). Srovnáme-li tento podíl s Tábořem, kde dosahuje dojížděka do škol pouze 27 %, vyplyne nám poměrně vysoká závislost ve školské sféře ponejvíce na Táboře, kde je situována většina středních škol i odborných učilišť. Daleko lepší je situace v základním školství, neboť zdejší tři školy uspokojují poptávku nejen sezimovských, ale i části tábořských školáků.

4.2 Administrativa obce

Obec Sezimovo Ústí má městské zastupitelstvo (21členné) a městskou radu (7 členů) - tedy orgány samosprávy. Obecní úřad se nazývá městský úřad. Sezimovo Ústí je tedy nazýváno městem, protože splňuje všechna kritéria nutná k užívání statutu města.

V čele města stojí starosta se svým místostarostou. Třetím nejvyšším členem sekretariátu města je tajemník městského úřadu.

Městský úřad má své jednotlivé odbory neboli referáty - v Sezimově Ústí se jedná o odbor správních agend (dříve vnitřních věcí), odbor stavebního úřadu, územního plánování, životního prostředí a dopravy a odbor finanční. Pod činnost městského úřadu ještě spadá odbor správy města, který spravuje bytové hospodářství.

Městský úřad v Sezimově Ústí plní i vyšší administrativní funkci jakožto pověřený obecní úřad a to pro územní obvod obcí Košice, Planá nad Lužnicí a pro samotné Sezimovo Ústí. Tato funkce dosvědčuje významnou pozici S.Ú. v tábořské aglomeraci (ekonomickou, demografickou..). Celková výměra pověřeného územního obvodu činí 4 387 ha, vlastní katastr Sezimova Ústí čítá 953 ha - tedy pouhou pětinu spravovaného území.

4.3 Hospodářská struktura obce

Už při porovnání podílů zaměstnanosti v jednotlivých sektorech hospodářství zjistíme přetrvávající dominanci průmyslu, který je také nejvýznamnějším zdrojem kapitálu pro město a jeho obyvatelstvo. Přesto se jeho role snižuje a to ve prospěch progresivnějšího terciéru.

4.3.1 Průmyslová výroba

Sezimovo Ústí je především průmyslovým městem, sekundér zaměstnává ještě více než 50 % ekonomicky aktivních obyvatel města. Vytváří spolu s Tábořem a Planou nad Lužnicí významnou průmyslovou aglomeraci.

Za svůj rozvoj vděčí město, jak již bylo několikrát řečeno, výstavbě baťových strojírenských závodů. Jižní Čechy, jakožto hospodářsky zaostalý kraj, poskytly dostatek pracovních sil i blízkých přírodních zdrojů (stavebního materiálu), potřebných pro výstavbu závodu i průmyslového sídliště. Rozsah tradiční výroby kovoobráběcích strojů brzy překročil hranice okresu. Znárodnění průmyslu po roce 1948 a s ním spojená vzájemná spolupráce zemí socialistického bloku – to vše význam podniku výrazně posílilo. Dostatek pracovních příležitostí nejen zabránil vylidňování, ale dokonce způsobil příliv pracujících z širokého okolí. Restrukturalizace závodu znamenala přesun těžišť výroby ze slévárenství a těžkého strojírenství na počítačově řízené stroje a obráběcí centra. Negativem pro rozvoj podniku je závislost na dodávce hutního materiálu a zvláště na subdodávkách pro řídicí systémy strojů,

kteře jsou uskutečňovány především ze západoevropských zemí (Siemens, Haidenheim apod.). Závod nevyužívá žádného místního surovinového zdroje, proto jedinou zátěž na životní prostředí představuje slévárna se svými plynnými spodinami, avšak i zde se díky postupné modernizaci celého slévárenského provozu situace zlepšuje.

Do roku 1989 pracovalo v závodě 2 700 zaměstnanců, dnes se stav snížil na zhruba 1 400. Kovosvit a.s. je tedy i nyní velkým závodem s regionálním významem, jelikož více než 1/4 jeho zaměstnanců dojíždí ze vzdálenosti nad 10 km. Proto je i do budoucna prioritou zachování řady venkovských dopravních spojů. Problémem je dále i nedostatek kvalifikovaných pracovníků, a to i přes to, že ve městě působí učiliště (COP) s dobrým managementem, který navázal spolupráci s ČVUT v Praze. Příčinou je odlišné oborové zaměření absolventů školy, než které podnik žádá, dále i stále nižší prestiž strojírenské výroby jako takové. Konečně i díky nízké nezaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva (dlouhodobě kolísá mezi 4-5 %) je podnik nucen zaměstnávat cizince (Slováky, Poláky, Ukrajince). Na druhé straně závod zaznamenává návrat bývalých pracovníků, neboť průměrné výdělky se díky perspektivnímu výrobnímu programu zvýšily a pracovníky láká zpět i nový sociální program.

Z hlediska prodeje výrobků patří Kovosvit a.s. k závodům s nadregionálním a celostátním významem. Prakticky 99 % výrobků je dodáváno mimo místní region, převažující část výroby směřuje do zahraničí - zejména na západoevropský trh (SRN, Itálie, Rakousko), ale i do zámoří. Současný rozvoj výroby závodu nestojí ani na surovinách, ani na dostatku pracovních sil, ale především na příznivých trzích, které jsou dnes podmínkou.

V sousedství závodu Kovosvit vyrostl v roce 1949 chemický podnik Silon n.p., který však spadá již do katastru Plané nad Lužnicí, avšak jelikož bezprostředně sousívá se Sezimovem Ústí a od vlastní Plané je vzdálen, zaměstnává Silon a.s. především sezimoústecké obyvatele. Těžiště výroby se částečně přesunulo ze sortimentu náročného na dodávky ropných produktů (silonová vlákna, polyesterová stříž a rouno, kabely) na zboží, pro jehož výrobu se využívá recyklovaného plastu (různé plastové výlisky), dále se vyrábí i tenké rybářské vlasce, tenisové výplety. Bohužel po rozpadu socialistického trhu se podnik nepodařilo lépe transformovat a tudíž došlo k postupnému snižování stavu zaměstnanců a k výraznému útlumu produkce.

V roce 1961 byla v areálu Silonu uvedena do provozu podniková teplárna zásobující v současné době teplem řadu průmyslových podniků a bytů tábořské aglomerace. V dřívějších letech představovala největší stacionární zdroj znečištění. Spolu s teplárnou byla uvedena do provozu i úpravná vody.

Později v důsledku přebytku ženských pracovních sil a také díky energii ze silonské teplárny vznikly v průmyslovém pásu za Silonem ještě další dva potravinářské závody (mlékárna Madeta a.s. a masokombinát Maso Planá a.s.). Také zde nachází mnoho obyvatel Sezimova Ústí pracovní příležitost.

Důležitým fyzickogeografickým lokalizačním faktorem pro zdejší průmyslové závody je řeka Lužnice, zdroj vody zejména pro chemický závod Silon. Výhodný je i rovinný terén nevyžadující velké stavební úpravy při budování rozměrných hal závodů. Rovněž pevné podloží vyhovuje těžkým ocelovým konstrukcím těchto hal. Z inženýrsko-geologického hlediska je tedy tato krajina pro průmysl přímo ideální, i přesto, že se zde nenacházejí žádné významnější přírodní zdroje.

Z hlediska socioekonomické sféry má význam především výhodná dopravní poloha. Závody jsou napojeny na frekventovanou železniční trať Praha-Tábor-České Budějovice a leží na dosah mezinárodní silnice E 55. Pro oba potravinářské závody je významná místní rostlinná a zvláště živočišná zemědělská výroba, jejíž produkty se v těchto závodech zpracovávají. Transformace výroby ve zdejších průmyslových závodech byla zvládnuta

poměrně dobře - žádný z podniků nezankl, naopak se tyto největší podniky zasloužily o nízké procento nezaměstnanosti.

Průmyslová výroba již nepředstavuje takový zdroj znečištění, jaký zaujímal dříve. Podrobněji je tato problematika popsána v podkapitole 3.7.2 o životním prostředí.

4.3.2 Zemědělství

Zemědělská výroba, ve které se nejvíce projevuje vliv přírodní sféry, zaměstnává pouze 1,6 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, hraje tedy pouze minoritní roli. Významnější úlohu zaujímá lesnictví. Z přírodních podmínek, které zde zemědělství nejvíce ovlivňují, vynikají klima (průměrná roční teplota 7-8° C, průměrný úhrn srážek v rozmezí 550-700 mm) a půdní poměry (převaha hnědých půd, kyselých a oglejených, hlinitých až písčitohlinitých). Tato kritéria přiřazují území obce do pahorkatinné zemědělské přírodní oblasti. Podle předešlých podmínek a vlivu reliéfu (v nadmořských výškách 390-430 m n.m.) patří Sezimovo Ústí do bramborařské oblasti. V zemědělské výrobě má větší význam výroba živočišná nad výrobou rostlinnou, intenzita výroby je mírně podprůměrná. Převládajícími pěstovanými plodinami jsou brambory, ječmen, pšenice, žito, oves, jetel, kukuřice na píce a v poslední době i řepka. V živočišné výrobě dominuje chov hovězího dobytka (produkce masa a mléka), prasat, drůbeže (kachní farma) a chov ryb (kapr).

Z následující tabulky, která vyjadřuje hodnocení land-use, tj. hodnocení využití půdy na území katastru obce, je patrné, že největší plochu katastru zaujímají lesní porosty, přestože se jejich relativní zastoupení za poslední roky zmenšilo o zhruba 5 %. Třetí místo, za indiferentními ostatními plochami, zaujímá orná půda - i její podíl se v relativních i absolutních číslech zmenšil - na úkor trvalých travních porostů a také parcel podle pozemkového katastru, které původně náležely městu, později byly mnohé odprodány do soukromého vlastnictví. Tyto parcely jsou určeny k nejrůznějším účelům - k zástavbě, jako rezervní plochy atd. Podíl zastavěných ploch zůstává téměř na stejné úrovni či trochu klesá (o 0,5 %) - je to způsobeno zřejmě odlišným hodnocením při obou statistických zpracováních, neboť s proběhlou výstavbou na jižním okraji města se zastavěná plocha spíše zvětšila.

Tabulka: Hodnocení land-use na území katastru obce

Kategorie využití půdy	Výměra plochy v ha	Vyjádření v %
Parcely podle pozemk.katastru	107,4	11,3
Orná půda	136,2	14,3
Chmelnice	0	0
Vinice	0	0
Zahrady	63,4	6,7
Ovocné sady	0,8	0,1
Trvalé travní porosty	49	5,1
Pastviny	0	0
Lesní pozemky	334,3	35,1
Vodní plochy	74,5	7,8
Zastavěné plochy, nádvoří	47,5	5
Ostatní plochy	140,2	14,7
Plocha katastru celkem	953,2	100

Zemědělská výroba v minulosti znamenala pro krajinu poměrně velkou zátěž (velkoplošné i lokální meliorace, intenzivní umělé hnojení, rozorání mezí za vzniku velkých lánů polí...). Na území katastru Sezimova Ústí nepůsobí žádný velkokapacitní kravín, vepřín ani drůbežárna, tyto zařízení se vyskytují v Táboře, Plané nad Lužnicí, Nové Vsi a v Turovci, ale ovlivňují bezprostředně rostlinnou výrobu i potravinářský průmysl na území naší obce.

Na východě katastrálního území obce (za Kozím hrádkem) se nachází také výzkumná šlechtitelská stanice Tagro s.r.o. Červený Dvůr, v samotném městě dále působí jen několik soukromých zemědělců, z toho pouze jediný spravuje pozemky na území obce - mezi částmi města Sezimovo Ústí I a II u mezinárodní silnice E 55. Obhospodařuje převážně louky a částečně ornou půdu, specializuje se na chov ovcí a koní, pro něž je určena většina jeho rostlinné produkce (sena a obilovin). Ve městě je významné i velmi rozšířené zahrádkaření, a to nejen na pozemcích vedle domů, ale i v celých zahrádkářských koloniích.

4.3.3 Doprava

Význam dopravní obslužnosti (zejména pro průmysl a služby) je nesporný. Město Sezimovo Ústí vykazuje silnou propojenost, a to nejen dopravní, s ostatními městy tábořské aglomerace. A právě tyto komunikace jsou nepřetíženější a kapacitně nevyhovující.

Železniční doprava

Město Sezimovo Ústí leží u frekventované tratě číslo 220, která je hlavní osou pro vlakové spojení na trase Praha-Benešov u Prahy-Tábor-Veselí nad Lužnicí-České Budějovice-Horní Dvořiště/Summerau. Na území obce se nachází pouze železniční zastávka pro osobní vlaky, nakládka přepravovaného zboží probíhá totiž v nedalekém Táboře a v Plané nad Lužnicí, odkud je i celá průmyslová zóna soustavou vleček napojena na železniční síť. Počet osobních vlaků na této trati činí v pracovních dnech zhruba 15 spojů každým směrem. Dostupnost okresního města, které je zároveň důležitým dopravním uzlem, po železnici je časově (4 minuty) i vzdálenostně (4 km) nenáročná, avšak frekvence spojů je příliš řídká, zvláště mimo dopravní špičky, proto obyvatelé využívají spíše jiných dopravních prostředků (MHD nebo individuální silniční dopravy). Zvláštní je také geografická poloha železniční zastávky. Ač se nachází téměř v geografickém středu celého města, leží při periferní hranici městské části Sezimova Ústí II a je tudíž pro většinu obyvatel poměrně značně vzdálena.

Tato jednokolejná trať byla dobudována již v roce 1871, později byla elektrifikována. Do budoucna se počítá, v rámci budování IV. železničního koridoru, s jejím rozšířením na dvojkolejnou. V souvislosti s tímto plánem byl rekonstruován a rozšířen nadjezd vedoucí od mezinárodní silnice E 55 do Sezimova Ústí II.

Silniční doprava

Souběžně s železniční tratí vede asi tři sta metrů západním směrem, blíže k řece Lužnici, mezinárodní silnice I.třídy E 55 se dvěma jízdními pruhy. Obě tyto linie, společně s prolukami a částečně i Kozským potokem, tvoří rozsáhlý předěl mezi oběma městskými částmi. Tato mezinárodní silnice spojuje Německo s Českou republikou (hraniční přechod Cínovec) a naši republiku s Rakouskem (hraniční přechod Dolní Dvořiště). Mj. spojuje města Drážďany-Teplice-Praha-Tábor-České Budějovice-Linec; představuje tedy důležitý tranzitní tah pro mezinárodní kamionovou dopravu a současně i velmi frekventovanou trasu pro osobní automobilovou i autobusovou dopravu, především mezi Prahou a Českými Budějovicemi. Zvýšený provoz tu lze zaznamenat kromě ranní a odpolední dopravní špičky zvláště o víkendech, kdy zejména pražští chataři a chalupáři směřují do nebo z jižních Čech, a pak též v období letních dovolených, kdy po silnici projíždějí rekreace chtiví turisté z Čech

i ze zahraničí. Z hlediska bezpečnosti provozu byl nad touto silnicí vybudován (jediný) nadchod pro pěší a cyklisty spojující Sezimovo Ústí I a II.

Protože je tato trasa silniční dopravou přetížená, neboť neexistuje zatím žádná souběžná paralelní trasa, plánuje se vybudování dálnice D 3 z Prahy přes Tábor do Českých Budějovic, odkud má pokračovat směrem na hranice s Rakouskem rychlostní komunikace R 3. Do roku 1991 byl vybudován obchvat Tábora, v dálničních parametrech, tento úsek však zatím slepě končí nedaleko severovýchodních hranic katastru Sezimova Ústí (u motelu Mašát), napojen na stávající E 55. Výstavba jižním směrem, mezi Tábořem a Soběslaví, tedy východně od Sezimova Ústí je naplánována do období od října roku 2005 do roku 2009. Díky této časové rezervě se může ještě mnohé změnit, neboť zrovna úsek vedoucí přes katastr Sezimova Ústí je v rámci jižních Čech na dálnici nejproblematičtější. Protíná totiž velmi půvabnou a civilizací dosud jen málo využívanou krajinu rybníků a lesních komplexů. Jedna varianta předkládá řešení, v níž by se dálnice přiblížila k samému východnímu okraji Sezimova Ústí II. To je však pro jeho obyvatele naprosto nepřijatelné, už i vzhledem k plánované výstavbě rodinných domků, které by se tak ocitly doslova v dálnici. Plány výstavby nepočítají se samostatným napojením Sezimova Ústí na dálnici, dálniční křižovatky budou v Táboře - Měšicích a v Plané nad Lužnicí. U Kozího hrádku by mohlo být vybudováno nanejvýš odpočívadlo.

Z místních komunikací probíhajících na území obce tvoří prakticky všechny pouze spojovací městské ulice, malý zbytek pak komunikace vedoucí průmyslovou zónou, mezi garážemi nebo jako polní cesty. Většina z těchto místních komunikací je II. třídy (12.250 m) s povrchem ze živičného středu, místy se štěrkovým povrchem. Silnice I. třídy (4.828 m) pokrývá pouze živičný střed, komunikace III. třídy (4.229 m) jsou nejčastěji štěrkové či vůbec nezpevněné.

Město je silniční sítí nedostatečně napojeno na okolní obce, limitujícími faktory jsou vodní toky (Lužnice s pouze jediným mostem pro pěší na území obce; Kozský potok) a rozsáhlé lesní komplexy.

Autobusová doprava-linková a městská doprava

Tuto přepravu zajišťuje tábořská společnost Comett Plus spol. s r.o., zaručující zejména přepravu pracujících do zaměstnání a žáků do škol - tedy s ranními a odpoledními přepravními špičkami. Ve dnech volna jsou spoje značně redukovány (zejména vesnické). Přestože však došlo v minulých letech k redukci počtu jednotlivých spojů MHD i linkové meziměstské dopravy, základní spoje obsluhující mikroregion dosahují potřebné úrovně.

V celém Sezimově Ústí fungují tři zastávky MHD, v Sezimově Ústí II taktéž i zastávka linkové dopravy, v Sezimově Ústí I dvě zastávky MHD, nikoli však linkových spojů. Ze zmíněného vyplývá, že obyvatelé Sezimova Ústí II mají k dispozici jedinou zastávku (nepočítáme-li zastávku u Silonu, kterou využívají někteří obyvatelé jižní části), lokalizovanou navíc na okraji bytové zástavby. Tato část města nemá pro autobusovou dopravu vyvinutou dopravní komunikace, navíc patrně převládla touha po klidném prostředí nad možností pohodlnější dopravy.

Přeprava obyvatel Sezimova Ústí do Tábora (dopravního uzle) a do Plané nad Lužnicí je nejčastěji uskutečňována prostřednictvím autobusové městské hromadné dopravy (zamýšlená trolejbusová doprava v dohledné době rozhodně realizována nebude). Provozovateli se díky pomoci měst podařilo zvládnout obměnu velmi zastaralého vozového parku, na třech z pěti linek MHD, které ve městě fungují, jsou nasazovány i moderní nízkopodlažní autobusy, které navíc představují daleko menší zátěž pro životní prostředí. Určité problémy způsobuje složitý tarifní systém MHD, usilující o spravedlivou korelaci mezi ujetou vzdáleností a zaplaceným jízdným.

Osobní automobilová doprava

S narůstající automobilizací rostou i problémy s ní spojené, nejde přitom jen o množství výfukových plynů. Současná kapacita garáží na území Sezimova Ústí dnes již nepostačuje požadavkům, ačkoli v porovnání s Tábořem, zejména s jeho sídlištěm Nad Lužnicí, vyznívá tento stav daleko příznivěji. V souvislosti s nedostatkem míst pro výstavbu nových garáží se vydláždilo mnoho travnatých pásů mezi chodníky a vozovkami v ulicích města, čímž vznikly nové odstavné a parkovací plochy. S rostoucím počtem aut roste též hustota provozu. Z toho důvodu se řada ulic stala jednosměrnými, parkování je povoleno pouze na jedné straně komunikace.

Rovněž nepohodlná a ne vždy stoprocentně fungující MHD, v dnešní době však stále větší pohodlnost majitelů aut vede k tomu, že využívají k cestě do práce či do obchodů raději svá motorová vozidla. To však vede ke stále většímu zjiťování nastalých problémů. Řešením do budoucna proto zůstává zvýšení prestiže a upřednostňování MHD, avšak i změna myšlení jednotlivých obyvatel.

Cyklistika

Pozitivním jevem v dopravě je stále větší využívání jízdního kola jako dopravního prostředku, zdroje zábavy a pohybu. Celé jižní Čechy, Sezimoustecko nevyjímaje, nabízí nesčetné množství přírodních a kulturních krás, které cestujícím motorovými dopravními prostředky unikají. Trendem posledních let je budování cyklostezek, které lákají množství lidí zejména ze vzdálenějšího okolí. Místní obyvatelé však rádi využívají i méně frekventované a neznačené trasy. Poblíž Sezimova Ústí probíhá dálková cyklostezka z Prahy do Vídně, značená jako Greenways, na území obce je díky klubu českých turistů velmi hustá síť značených tras, které bez problémů využívají i cyklisté. Důležitým projektem bylo v této souvislosti vybudování asfaltové stezky podél Lužnice do Tábora, kterou využívají pěší i cyklisté, dále vznikla řada cyklistických spojek a byl umožněn obousměrný cyklistický provoz v jinak jednosměrných ulicích.

4.3.4 Služby

Terciární sféra zaměstnává přibližně 44 % ekonomicky aktivních obyvatel města, ještě před deseti lety ovšem pouze zhruba polovinu (23 %), její význam se bude i nadále zvyšovat. Absorbují pracující, kteří opustili zejména sekundér, snižuje tak vhodným způsobem nezaměstnanost v mikroregionu, musíme ale připustit, že se jedná o nevýrobní sféru.

Z hlediska vzdělávacího a výchovného funguje ve městě dostačující počet školských zařízení. Tři mateřské školy využívá kolem 280 dětí, do tří základních škol chodí kolem 850 žáků, přičemž jedna z nich provozuje pouze první stupeň, žáci šestých tříd odcházejí nejčastěji na zbývající dvě. O poměrně slušné úrovni základních škol svědčí i vysoká dojížděkovost žáků ze sousedního Tábora, existence množství mimoškolních aktivit, základní umělecké školy. Horší situace na území obce je v rámci středního školství. Působí zde totiž jediná integrovaná střední škola (COP), a ačkoli je v náboru nových žáků, ve spolupráci s jinými školami (otevírání první ročník vysoké školy v rámci ČVUT) úspěšná, dojíždí většina středoškoláků a učňů do Tábora.

Z kulturních a osvětových zařízení fungují ve městě dvě knihovny, po jedné v obou částech města, taktéž jedno stálé kino spolu s jedním letním kinem (celý Tábor má k dispozici pouze jediné kino). Chybí zde divadlo, působí tu pouze loutkové pro nejmenší děti. Za navštívení stojí také místní hvězdárna Františka Pešty, nacházející se v parku Luna na stráni nad Kozským potokem. Dále zde působí klub modelářů, kynologická organizace, mykologický kroužek, pěvecké soubory atd. Většina exponátů z muzea archeologie a husitství při Městském úřadu v Sezimově Ústí byla přemístěna do tábořského husitského muzea.

Horší situace panuje v oblasti tělovýchovných a sportovních zařízení. Přestože ve městě působí fotbalový klub se svým areálem hřišť, házenkářské hřiště, tenisové kurty a každá základní i střední škola má k dispozici svou vlastní tělocvičnu a mnohdy i venkovní hřiště, mnoho se ve městě tímto směrem v posledním desetiletí neudělalo. Zejména obyvatelé postrádají plavecký bazén (ať krytý nebo ve formě otevřeného koupaliště); lidé jsou donuceni koupat se v někdy velmi špinavé Lužnici nebo dojíždět do plaveckého bazénu přes celý Tábor. K dispozici není ani větší krytá sportovní hala, relaxační centrum nebo zimní stadion. První vlašťovkou jsou vybudovaná dětská hřiště, cesta ke kvalitnímu sportovnímu zázemí však bude ještě dlouhá.

Zdravotnická zařízení představuje pro obyvatele jednu z prioritních služeb. V této oblasti město doplácí na blízkost Tábora, proto zde působí pouze zdravotní středisko s jednou lékárnou a několik soukromých lékařů. Dům s pečovatelskou službou představuje jediný objekt, vlastní domov důchodců je teprve plánován.

Sít' obchodů, zejména s potravinami, je ve městě poměrně rozsáhlá, supermarket zde působí zatím pouze jediný, neboť ve městě není na jeho výstavbu potřebná plocha. Úzce specializované obchody by se v Sezimově Ústí neuzivily, proto jich zde není mnoho zastoupeno, obyvatelé jsou zvyklí dojet si za touto maloobchodní sítí a taktéž za jinými službami do Tábora. Vzhledem k dnešnímu rychle se měnícímu počtu podnikatelských subjektů v podnikatelské sféře by bylo zbytečné podávat jejich absolutní výčet, který se mění doslova ze dne na den.

Ze stravovacích zařízení funguje ve městě jeden hotel a jeden motel, přes letní období jsou hojně využívány dvě chatové osady a také veřejné vodácké tábořiště pod jezem Soukeník na Lužnici.

Poměrně velké zastoupení vykazují stravovací zařízení, ve městě působí dostatečná síť restaurací, ještě hustěji jsou zastoupeny hostince a pivnice.

Ve městě má dále zastoupení spořitelna, pojišťovny, pošta, státní i městská policie. Banky vesměs přesunuly svou působnost do Tábora.

Celkově je možné úroveň poskytovaných služeb v rámci mikroregionu označit jako vyhovující, odpovídající i svým prostorovým rozmístěním demografické a ekonomické realitě.

4.3.5 Vnitřní infrastruktura města

Technická infrastruktura ve městě je v převážné míře dokončena. Území obce je zcela elektrifikováno, rozvodné sítě průměrně 15 let staré vykazují dobrý technický stav. Plynofikována je zhruba 1/4 města, a to starší zástavba v Sezimově Ústí I, v S.Ú. II energetická koncepce s plynofikací nepočítá, jako topného média se využívá páry, respektive se přechází na teplovodní vytápění. Rekonstrukci tepelného hospodářství doprovázejí ostré spory, město pronajímá na dobu 15 let celé hospodaření s teplem firmě Energoinvest a.s., podmínkou byla již realizovaná rozsáhlá rekonstrukce rozvodných sítí a výměňkových

stanic. Zvýšení cen tepla až o 15 % a zároveň nepřímé záruky města byly pro část obyvatel nepřijatelné, na vyřešení nejasné situace horlivě pracuje nové vedení města, vzešlé z komunálních voleb v roce 2002.

V poměrně kvalitním stavu se nachází vodovodní a kanalizační síť. Město je stoprocentně napojeno na kapacitně vyhovující čistírnu odpadních vod. Telekomunikační síť, do které v uplynulých letech proudily nemalé investice, pokrývá 90 % rozlohy města. Infrastrukturní zázemí dopravní sítě je z hlediska budoucího vývoje dostatečně rozvinutá, avšak samo dopravní napojení na okolní komunikace nepostačuje.

4.3.6 Rekreační možnosti

Přírodní předpoklady

Z lokalizačních předpokladů pro rekreaci má v mikroregionu největší význam přírodní sféra. Rekreace se v tomto mírně teplém klimatu odehrává především v létě, poněvadž v zimě zde sněhová pokrývka nedosahuje velké výšky, nemá ani dlouhého trvání, navíc plochá pahorkatina nevytváří reliéf vhodný pro zimní sporty ani zimní turistiku. Zimních radovánek zde proto užívají v omezené míře pouze místní (běh na lyžích, bruslení na zamrzlých vodních plochách).

Pro nízkou relativní výškovou členitost nejsou turistické trasy namáhavé, pěší turisty láká především jihočeská příroda. Trasy vhodné pro příznivce cykloturistiky využívají mírně zvlněného terénu, na území obce byly vyznačeny nové cyklostezky, které budou v dohledné době na vybraných místech vybaveny mobiliáři (informačními tabulemi, lavičkami, odpočívadly, odpadkovými koši a stojany na kola).

Z vodních ploch není ani jeden chovný rybník vhodný pro koupání či pro vodní sporty, veřejné koupaliště u Kozského potoka je již delší dobu mimo provoz a chátrá, je vedeno pouze jako nádrž vody pro účely protipožární. Jediným vhodným místem ke koupání je řeka Lužnice nad jezem Soukeník, voda však bývá mnohdy značně špinavá. Lužnici tak využívají hlavně vodáci, pro vodní turistiku je tato řeka přímo stvořená.

Místní lesy nejsou poškozené, a i když je tvoří hlavně jehličnaté monokultury, jsou rekreanty, ale i domácími obyvateli vyhledávané pro jejich klid a lesní plody. Lesnatost je největší kolem rybníků a Kozího hrádku, kudy vedou turistické cesty, z nichž nejznámější, červeně značená, je tzv. Husitská cesta, vedoucí právě ze Sezimova Ústí na Kozí hrádek, poblíž ní se nachází i přírodní památka Luna. Na jihovýchodní okraj katastru navazuje i samotnými obyvateli ještě ne zcela objevený přírodní park Turovecký les.

Kulturní a historické předpoklady

Nejvýznamnější architektonickou památkou na území katastru obce je národní kulturní památka Kozí hrádek. Jedná se o udržovanou zříceninu gotického hrádku na úzkém a nevysokém ostrohu při levém břehu Kozského potoka, 3 km SV od Sezimova Ústí, proslavená pobytem mistra Jana Husa v letech 1413-1414.

Druhou nejvýznamnější, národněhistorickou památkou je areál Benešovy vily s hrobem prezidenta Dr. Edvarda Beneše a jeho ženy v Sezimově Ústí I. V rozsáhlém areálu se vedle lesa a parku nacházejí další dvě vily, pro svou izolovanost již méně známé (Fierlingerova a Strimplova). V závěti odkázal Dr. Beneš svou vilu tábořskému muzeu, r. 1976 se areál dostal pod správu národního výboru v Sezimově Ústí, avšak až dodnes patří a slouží členům vlády České republiky k rekreaci. Areál s hrobkou je veřejnosti přístupný téměř po celý rok, exkurze do prostor vily je umožněna ve státní svátky a ve výročních dnech manželů Benešových (po dlouhá léta za dob komunistických vlád nepřístupná).

Zřejmě nejvýznamnější historickou stavbou ve městě je empírový kostel na náměstí v Sezimově Ústí I.

Novou atrakcí, kterou hodlá město podporovat, je blíže seznámit turisty, ale i místní obyvatele s unikátní Baťovou architekturou, současně i zdůraznit kontrasty mezi oběma částmi města.

Realizační předpoklady

Sezimovo Ústí je pro rekreanty i turisty dopravně velmi dobře přístupné, s návazností na dopravní uzel ve městě Tábor. Město současně poskytuje dobré materiální zajištění pro cestovní ruch (ubytovací, stravovací a doplňková zařízení).

Sezimovo Ústí má tedy dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, bude však záležet zejména na kvalitě ubytovacích a pohostinských zařízení, aby přitáhla stále více turistů, neboť příjmy z cestovního ruchu představují vítané zvýšení tržeb i dalším podnikatelským subjektům.

5. Dokumenty územního plánování, závěry z nich plynoucí

Základní nástroje pro územní plánování představují územní a strategický plán. Oba dva typy dokumentů jsou zpracovány pro území celé tábořské aglomerace, zahrnují tak vedle samotného Sezimova Ústí ještě města Tábor a Planou nad Lužnicí. Mnohé závěry, které z těchto dokumentů vyplývají, byly již v podobě konkrétních problémů a jejich řešení uvedeny v průběhu celé práce. Tato kapitola se proto namísto detailní analýzy pokusí spíše o syntetizující pohled.

5.1 Územní plán

Při pohledu na územní plán pro území celého katastru obce nepřekvapí velké tmavě zelené plochy představující lesní porosty. Soustřeďují se na západním a zejména na východním okraji katastru, jsou tedy z města bez problémů dostupné. Z toho vyplývá i riziko jejich přílišného zatížení místními obyvateli. Naštěstí využívá většina lidí zdejší lesy pouze k tiché procházce či sbírání lesních plodů, také citlivá správa lesů přispívá k celkové kvalitě lesních ekosystémů. V areálu Benešovy vily, tedy přímo ve městě, se nachází lesopark, který je však pro občany většinu roku nepřístupný. I tak však zvětšuje množství veřejné zeleně a zvyšuje estetickou hodnotu Sezimova Ústí I. S rozšiřováním ani zmenšováním lesních ploch se neuvažuje, s výjimkou výstavby budoucí dálnice, která povede východním okrajem lesů východně od Sezimova Ústí II. V severní části povede plánovaná dálnice málo kvalitní doubravou, okolo rybníka Nový Kravín, tedy v jižní části, bude její zásah do lesního komplexu již znatelný. Z toho vyplývající ztráta ekologické hodnoty takto postiženého porostu představuje rázný argument pro odpůrce dálnice, výstavba bude tedy i technologicky náročná. Důležitou podmínkou je i možnost překonatelnosti této liniové bariéry v krajině – a to jednak člověkem jednak zvířím (vybudování biokoridorů). Jiná varianta pro trasu dálnice zde však v podstatě není, neboť východním směrem se nachází ještě hodnotnější přírodní park Turoveckého lesa, při vedení dálnice západněji by se naopak přiblížila bezprostřednímu okraji města, zabránila plánovanému rozšiřování bytové zástavby. Zároveň by zde musela dálnice vytvořit poměrně ostrý oblouk, neboť již vystavěný obchvat Tábora, budoucí součást dálnice, se nachází na poměrně východnější linii než by byl úsek podél Sezimova Ústí.

Druhou nejvíce zastoupenou plochou v územním plánu města reprezentuje nízkopodlažní bytová zástavba (s maximálně třemi nadzemními patry) a rodinné domky. Tento charakter výstavby zahrnuje Bařovu výstavbu i převážnou část rozdílně starých domů v S.Ú. I. Pro občany znamená poměrně kvalitní bydlení, se zahradami, garážemi, rozptýlenou městskou zelení, pro území obce však představuje velký požadavek na zábor ploch, budování rozsáhlé technické infrastruktury, která však není na rozdíl od vysoce koncentrované zástavby tak přetížená. Územní plán do budoucna počítá s jejím rozšířením, a to na poměrně rozsáhlých plochách na dnešní orné půdě na východním okraji v Sezimově Ústí II a na jižním okraji Sezimova Ústí I na dnešních loukách v předpolí lesů. Jelikož město nemá jinou alternativu v plošném rozšiřování, jedná se o ještě přijatelnou změnu funkčnosti ploch, ačkoli určitě dojde ke snížení zastoupení zeleně v bezprostředním okolí města. Problémové bude zejména napojení vzniklých ulic na stávající dopravní síť ve městě, neboť hrozí vznik velmi úzkých hrdel, jimiž bude směřovat veškerý dopravní ruch.

Vícepodlažní bytová zástavba spolu s bytovými domy, jejichž výstavba je spojená s obdobím socialismu, zatěžuje i zde vzhled města. Jelikož ve městě nevzniklo jednolitě panelákové sídliště, naopak výstavba byla poměrně promyšleně rozprostřena do plochy společně s rozsáhlou městskou zelení, nepůsobí tak deprimujícím dojmem, jako stísněné sídliště Nad Lužnicí, které skokově navazuje na severní okraj S.Ú. I. Tato zástavba převažuje

ve středu S.Ú. II, v druhé části se téměř nevyskytuje. Právě v těchto objektech proběhly a měly by i v budoucnosti proběhnout rozsáhlé rekonstrukce, které se podílejí na zlepšení venkovního vzhledu budov, ale současně i zlepšují kvalitu bydlení. V těchto objektech proběhla realizace půdních vestaveb, nejvíce se jich však dotýkají i problémy spojené s tepelným hospodařením. Vizí do budoucna je vybudovat tuto zástavbu také na jihovýchodním okraji Sezimova Ústí II .

Plochy označované jako občanská vybavenost komerčního charakteru se významně soustřeďují u náměstí v horní části, v Sezimově Ústí II, taktéž na jeho jižním okraji, na který v budoucnosti v místech dnešních polí naváže další zóna. Další, pro tento účel plánovaná oblast, se má nacházet v pásu mezi železniční tratí a silnicí E 55, tedy v „mrtvém“, dnes pouze zemědělsky využívaném geografickém „srdci“ celého města. Bude se zřejmě jednat o obchody supermarketového typu, využívající blízkosti hlavní dopravní komunikace, která však do budoucna s ohledem na vybudování dálnice ztratí tranzitní funkci. Nicméně vysoký dopravní provoz v rámci aglomerace snad zajistí prosperitu nejžádanějším službám.

Rozsáhlé plochy patří ve městě plochám s funkcí občanské vybavenosti veřejného a městského charakteru - tedy školám mateřským, základním i středním, dále zdravotnickému zařízení, domovu důchodců a úřadům územní správy. V územním plánu jsou pro rozvoj této sféry vyhrazeny poměrně rozsáhlé plochy, a to na intenzivněji nevyužívaném prostoru před průmyslovou zónou, tedy v centrální části města. Základní školy nejsou však účelně rozmístěny, obě dvě školy v Sezimově Ústí II se nacházejí téměř naproti sobě, což pro mnohé školáky znamená zvětšení vzdálenosti docházky. S tímto rozmístěním se nedá nic dělat, školy však zajišťují kvalitní vzdělávání. V Sezimově Ústí I působí pouze jedna základní škola, navíc pouze s prvním stupněm, vyšší ročníky musí žáci absolvovat buď ve zbývajících dvou, kam dojíždí většinou autobusem, nebo na bližší sídliště Nad Lužnicí. V posledních letech byl zřízen speciální spoj, který dopravuje žáky až před školu. Poměrně problematický krok představuje současná přestavba městského úřadu, který se nachází přímo u ústí Kozského potoka do Lužnice. Protože kapacitně nedostačoval, bylo rozhodnuto o jeho přestavbě, respektive o téměř kompletní výstavbě, avšak na stávajícím místě, v první zátopové zóně. A to i přes jasně negativní doporučení Povodí Vltavy a.s.. Část velkých investic pak byla znehodnocena ještě před jeho plným zprovozněním, kdy bylo povodněmi zaplaveno celé jedno patro. Úřad, kde dosud sídlilo krizové centrum a nacházelo se i potřebné technické zázemí, musel být evakuován jako první objekt ve městě !

Výhodné je rozmístění průmyslových objektů do jednotné průmyslové zóny. Tvoří jižní okraj Sezimova Ústí II a plynule přechází do Plané nad Lužnicí, kde je plánováno její územní rozšíření. Na jiných místech města se větší průmyslová výroba nevyskytuje ani neuvažuje. Má to mnoho pozitiv - snadnější rozvody technických sítí, energetické přednosti, nezatažování obyvatel dopravou (využití stávajících železničních vleček), hlukem. Výrobní haly nehyzdí vzhled města, jsou soustředěny uvnitř ohraničených areálů, což umožňuje též lepší koordinaci výroby.

Poměrně velký prostor zaujímají plochy sloužící sportovnímu vyžití a zejména k individuální rekreaci. Především podél vodních toků (Lužnice a Kozského potoka) se nachází mnoho chatových osad a zahrádkářských kolonií, které plní vedle samozásobitelské funkce zároveň funkci rekreační. Dodávají krajině v okolí města vysokou estetickou hodnotu, množství zahrad a chat působí téměř parkovým dojmem. Nedostatečná je však, i přes existenci asi šesti sportovních areálů, sportovní vybavenost města. V posledních letech se pro sportovní vyžití obyvatel mnoho kroků neudělalo, spíše naopak. V létě je nejcitelnější absence jakéhokoli bazénu, zchátralé venkovní koupaliště či přeplněné prostranství kolem mnohdy špinavé Lužnice jsou toho smutnými doklady. V zimě by naopak obyvatelé uvítali krytou víceúčelovou sportovní halu, zimní stadion atd. Ani v nejbližší budoucnosti se však náprava nechystá, mnoho bude záležet na iniciativě samotného vedení města.

Lepší situace než v oblasti sportu, panuje v oblasti dopravní. Do oprav komunikací (vozovek i chodníků) se investovalo nemalé množství peněz, nadále však chybí kvalitnější propojení obou částí měst, pěší je možno pouze po jediné zpevněné komunikaci. Rovněž dopravní napojení na okolní obce je nevyhovující, ve směru západovýchodním spojení katastru obce s okolními po zpevněných komunikacích vůbec neexistuje. Do budoucna se však se zlepšením nepočítá, musely by být překonány vodní toky, lesní komplexy. Rovněž velký problém představuje přetížená silnice E 55, která je jedinou spojnicí s Tábořem a spolu s místní komunikací také s Planou nad Lužnicí. Jediným řešením je odvedení tranzitní dopravy budoucí dálnicí D 3, současně i vybudování IV. železničního koridoru, což bude na území města znamenat rozšíření tratě na dvojkolejnou a tedy i zábor půdy. S tímto je do budoucna počítáno, v devadesátých letech vybudovaný silniční nadjezd je již dimenzován pro dvě tratě. Ve městě zůstane jen železniční zastávka, blízká nádraží v Táboře a Plané nad Lužnicí společně s vybudovanými podnikovými vlečkami poptávce i v budoucnu vystačí. Plochy při železniční trati tak budou moci být využity výhodnějším, již zmíněným způsobem, budou vybudovány protihlukové bariéry, nezbytné pro bydlení v okolí koridoru.

Dostatečné množství parkovacích míst poskytlo rozšíření ulic na úkor veřejné zeleně, i tak však estetický vzhled zásadním způsobem porušen nebyl. Město disponuje poměrně velkým počtem garáží, které spolu se zavedením jednosměrných ulic, ve kterých se smí parkovat jen na jedné straně, zlepšuje plynulý průjezd městem. Navíc pro cyklisty byla udělena v jednosměrných ulicích výjimka pro provoz obousměrný.

5.2 Strategický plán

Sezimovo Ústí může i do budoucna čerpat z výhodné strategické polohy na severojižní ose Čech (Praha-ČB, Stockholm-Bologna), současně i z atraktivního přírodního prostředí. Závažný nedostatek však představuje neexistující záložní komunikace vedle trasy E 55, prioritou proto zůstává vybudování dálnice D 3 bez větších průtahů. Značné úsilí by se mělo vynaložit ke zvýšení podílu nákladní železniční dopravy na úkor tranzitu silničního, které bude umožněno i díky výstavbě IV. železničního koridoru modernizací stávající tratě č. 220 vedoucí z Prahy přes České Budějovice do Lince. Dále by se měl podporovat rozvoj cyklotras (Eurovelo 7) a tras pro pěší (E 10), které procházejí napříč krajem a tvoří tak osu místním sítím tohoto druhu.

Pozitivní pro budoucí vývoj je i zpracovaný územní i strategický plán města, oba dva vypracované pro celou tábořskou aglomeraci, což v sobě nese výhody v podobě koordinovanějšího přístupu, zároveň však naopak i určitou ztrátu vnitřní identity města a jeho vlastních problémů. Pro další ekonomickou i sociální prosperitu je výhodou dostatečná hustota a frekvence linek MHD. Složitý systém tarifů a relativně vysoké ceny jízdenek, v určitých případech srovnatelné s cenou benzínu, ale dohromady způsobují meziroční pokles objemu přepravených osob až o 10 %, většinou na úkor vzrůstající individuální automobilové dopravy. Výhodná je blízkost civilního letiště Čápův Dvůr, které slouží především sportovním účelům.

V celé aglomeraci a okolí se nachází množství kulturně-historických atraktivit, které by také spolu se stále se zlepšující kvalitou služeb mohly v budoucnu přilákat více turistů, kteří zde doposud stráví většinou jen jediný den. Vedle málo početných, avšak kvalitních penzionů v celé aglomeraci chybí kapacitní špičkový hotel, limitované jsou i doplňkové služby. Další výhodou je také Jihočeskou univerzitou zpracována koncepce „Potenciální možnosti rozvoje cestovního ruchu v okrese Tábor“, která počítá s již fungující aktivní spoluprací se školami. Pomáhá totiž v rámci průvodcovských služeb odstranit jazykové bariéry při komunikaci s turisty. Slabou stránku představuje neexistence centrálního

informačního systému, taktéž i incomingové agentury. Taktéž webová prezentace by se měla do budoucna zkvalitnit a výrazněji rozšířit.

Za výhodu pro budoucí rozvoj území lze taktéž považovat exportní orientaci podniků, rovněž pak druhý největší trh v jižních Čechách. Rovněž existující územní rezervy slibují i do budoucna možnost rozvoje podnikání, na druhé straně však stojí jejich majetková a infrastrukturní nepřípravenost. Obyvatelům však nejvíce chybí nedostatek atraktivních pracovních příležitostí. Budoucí podnikání by mohl brzdit i nedostatek kvalifikované pracovní síly, spojený s nízkou koordinací záměrů vzdělávacího systému s poptávkou trhu. Důsledkem toho již nyní odchází mnoho mladých a vzdělaných lidí do Prahy a dalších lukrativnějších center. Dodnes existují značné rezervy ve využívání informačních technologií (např. GIS), není zaveden informační systém pro podnikatele.

Ze sociálních hrozeb by se měla prioritně řešit dlouhodobá nezaměstnanost, kterou jsou postiženi zejména absolventi škol. Ztráta motivace a špatné sociální návyky pak mohou vést až k sociopatologickým poruchám takto postižených jedinců, kteří pak pro město znamenají každodenní zátěž. Se zvyšováním podílu obyvatel poproduktivního věku roste také riziko celorepublikového kolapsu důchodového systému.

Kvalitu života zde zvyšuje především nepoškozené životní prostředí, ale i rozsáhlá vybavenost technickými sítěmi, pestrá paleta občanských aktivit (rozmanité kulturní akce). To všechno vytváří důvody k dobré identifikaci obyvatel s místem jejich bydliště. Rovněž spolu s rostoucí pozitivní image dojde také k posílení rezidenčních funkcí města, což bude znamenat příliv kapitálu do města. Pozitivní je i fakt, že Sezimovo Ústí má nejvyšší podíl nových bytů na obyvatele v ČR. Problém, který bude muset být v budoucnu řešen, vyvstává z neodpovídající struktury a kvality sportovišť.

Ke zlepšení hospodaření v obci by mohla přispět správně pojatá reforma veřejné správy, která se uskutečňuje s cílem posílení regionální a místní samosprávy, nikoli jako prostředek k prosazení většího byrokratismu a skrytého centralismu. Další příležitost k zisku finančních prostředků, vyplývající z budoucího vstupu do EU, představuje schopnost čerpat peníze z fondů EU -z programu SAPARD (podpůrný program EU na rozvoj zemědělství a venkova), ale i z celostátních programů (POV-Programu obnovy venkova).

Zdroje informací:

- Atlas ČSFR. Geodetický a kartografický podnik Praha. 1984
Atlas životního prostředí. Geodetický ústav ČSAV v Brně. 1992
Autoatlas Česká republika. Exact service Praha.(měřítko 1:200 000)
Internetové stránky Českého statistického úřadu (www.czso.cz)
Internetové stránky Sezimova Ústí (www.sezimovo-usti.cz) a Tábora (www.tabor.cz)
Mapy-Táborsko. Turistická mapa č. 38. Kartografie Praha. 1999 (měřítko 1:50 000)
Novinové články (zejména z Táborských listů)
Územní a strategický plán táborské aglomerace, propagační materiály a různé materiály z Městského úřadu v Sezimově Ústí
Statistické ročenky – Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti. Svazek Tábor
- Pohyby obyvatelstva. ČSÚ Praha
- Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001. Jihočeský kraj, okres Tábor. ČSÚ
- Čech, V. a kol. (1964): Geologická mapa ČSSR 1:200 000, list M-33-XXI Tábor. ÚÚG Praha
Čech, V. (1967): Geologické poměry Táborska a jeho geologický výzkum. Ve sborníku
Příroda Blat a Táborska
Demek, J. ed. a kol. (1987): Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Academia Praha
Hnízdo, A. Z. a kol. (1969): Vlastivěda Táborska (1.díl). Okresní pedagogické středisko Tábor
Chábera, S. (1985): Jihočeská vlastivěda (řada A) – Neživá příroda. Jihočeské nakladatelství
České Budějovice
Kodym, O. ml. a kol. (1963): Vysvětlivky k přehledné geologické mapě ČSSR 1:200 000.
ČSAV Praha
Lutterer, I. a kol. (1982): Zeměpisná jména Československa. Mladá fronta Praha (str.270-271)
Myslil, V. (1970): Základní hydrogeologická mapa ČSSR 1:200 000, list 23 Jihlava, ČGÚK
Praha
Quitt, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. GÚ ČSAV Brno
Radimecký, R. (1996): Geografie města Sezimovo Ústí (Semestrální práce). Pedagogická
fakulta Západočeské Univerzity Plzeň
Raušer, J. (1971): Biogeografické členění ČSR 1:500 000. GÚ ČSAV Brno
Tojšl, P. (1992): Regionální surovinová studie okresu Tábor. Geofond Praha
Špaček, J. – Buben, J. a kol. (1962): Táborsko – turistický průvodce ČSSR. Sportovní a
turistické nakladatelství Praha

Obsah:

1. Sezimovo Ústí-původ názvu, historie města, kulturní památky.....	str. 3
2. Základní údaje a geografická poloha.....	str. 5
2.1 Základní údaje o městě a jeho katastru.....	str. 5
2.2 Geografická poloha.....	str. 5
2.3 Vymezení katastru města.....	str. 7
3. Fyzickogeografická charakteristika území.....	str. 8
3.1 Geologická stavba na území obce.....	str. 8
3.1.1 Horninová stavba.....	str. 8
3.1.2 Ložiska nerostných surovin.....	str. 9
3.1.3 Geologické procesy-vrásnění a tektonika.....	str. 9
3.2 Geomorfologické poměry na území obce.....	str. 9
3.2.1 Vývoj reliéfu.....	str. 9
3.2.2 Charakteristika reliéfu.....	str. 10
3.3 Klimatické podmínky.....	str. 10
3.4 Hydrologické poměry na území obce.....	str. 12
3.4.1 Vodní toky protékající územím.....	str. 12
3.4.2 Vodní nádrže.....	str. 13
3.4.3 Hydrogeologické souvislosti, podzemní vody.....	str. 13
3.5 Pedologická charakteristika.....	str. 14
3.6 Biogeografické podmínky na území obce.....	str. 15
3.6.1 Vegetační stupně, fauna a flóra.....	str. 15
3.6.2 Chráněná území.....	str. 15
3.6.3 Veřejná zeleň ve městě, chráněné stromy.....	str. 16
3.7 Životní prostředí na území obce.....	str. 17
3.7.1 Fyzickogeografické podmínky.....	str. 17
3.7.2 Životní prostředí, jeho přírodní a socioekonom. faktory, jeho kvalita a ohrožení...	str. 17
4. Socioekonomická charakteristika území.....	str. 19
4.1 Demografické údaje.....	str. 19
4.1.1 Vývoj počtu obyvatel a domů.....	str. 19
4.1.2 Rozmístění osídlení, vývoj a charakter bytové výstavby.....	str. 21
4.1.3 Vnitřní struktura obyvatelstva.....	str. 23
4.1.4 Dynamika obyvatelstva.....	str. 26
4.2 Administrativa obce.....	str. 27
4.3 Hospodářská struktura obce.....	str. 27
4.3.1 Průmyslová výroba.....	str. 27
4.3.2 Zemědělství.....	str. 29
4.3.3 Doprava.....	str. 30
4.3.4 Služby.....	str. 32
4.3.5 Vnitřní infrastruktura města.....	str. 33
4.3.6 Rekreační možnosti.....	str. 34
5. Dokumenty územního plánování, závěry z nich plynoucí.....	str. 36
5.1 Územní plán.....	str. 36
5.2 Strategický plán.....	str. 38
Zdroje informací.....	str. 40
Obsah.....	str. 41

